

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Conivgio Episcoporum Et Diaconorum

Bugenhagen, Johannes

Vuittembergæ, [1525]

VD16 B 9295

Prophetia Pavli.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35453

elligis ex eius uerbo, tam iusta ut merito ab ho-
minibus damnari non debeat licet impij damnent,
tam tibi comoda ut aliter non liceret bona conscientia
uiuere, gaude & agnosce quid hic ex manu dei si-
ne tuo merito acceperis,

PROPHETIA PAULI.

Vt uero constitutiones humanae de caelibatu, quas
hactenus ut diuinas adorauimus, certo agnoscantur
a Satana fuisse, subijcio etiam Pauli prophetiam de
temporibus, quae ipse uidebat post se uentura. Nam
non erit haec prophetia a gratulatione nostra aliena.
Sic enim scribit Thimotheo.

Spiritus certo diat q̄ in nouissimis temporibus disce-
det quidam a fide, attedetes spiritibus impostoribus et
doctrinis demoniorum, in hypocrisis loquentium men-
datum, et cauteriatam habentium suam conscientiam,
prohibentiu nubere, abstinere a abis quos deus crea-
uit ad perapiendum cum gratiarum actione fidelibus
& ijs qui cognouerunt ueritatem. Quia omnis crea-
tura dei bona est, & nihil reiiciendum quod cum
gratiarum actione perapitur. Sanctificatur enim per
uerbum dei & orationem. Hec proponens fratri-
bus bonus eris minister Ihesu Christi, enutritus uer-

E ij bis fidei

bis fidei & bonæ doctrinæ quam assidue sectatus es.
Hec Paulus.

Facile præ
uidit spiri-
tus erro-
res iustia-
riorum.

Spiritus inquit certo diat. Facile potuerunt ista
Apostoli sancti, quibus sacrum erat reuelatum eu-
angelium, præuidere, quando & ipsis prædicanti-
bus iam Antichristi erant multi ut scribit Ioannes,
& iam mysterium operabatur iniquitatis ut Paulus
Thessa. scribit. Itaque scribit philippen. Cauete
ne, caute malos operarios, caute consationem, si-
gnificans ex Iudæis pseudapostolos qui sub nomine
euangelij docebant fiduciam operum legis. Et Acto-
rum .xx. dixit Ephesiis. Ego scio quod post disci-
pulationem meam intrabunt lupi rapaces non parcentes
gregi. Et ex uobis ipsis exurgent uiri loquentes per-
uersa ut abducant post se discipulos. Paulus ut ibi e-
dem diat, prædicat & Iudæis & gentibus peni-
tentiam ad deum & fidem in dominum nostrum Ihe-
sum. Ut uideas lupos eum uocare qui diuersa ab
his docturi sunt.

Vt uero facile erat Apostolis hæc prædicare, ita
quoque non difficile est nobis hodie talia præuidere,
quando à uerbo spiritus, dum à deo deseruntur con-
temptores, non alio labitur homo quam ad carnalem
suam sapientiam, ut probet in sui damnationem quod
sibi rectum

sibi rectū uidetur non quod uerbo dei. Verū hic Pau-
lus de singulari reuelatiōe dei dicit. Spiritus cetero dicit, Oportuisse
ut non suspicionem uideas sed rem prædici necessario homines ex-
uenturam, quemadmodum et Christus prædixit de rare.
Antichristis et pseudochristis, qui dicturi siue præ-
dicaturi erant. Ecce hic Christus, ecce illic. &c. Has
prophetias Apostolorum et Christi mendaces faci-
unt, qui post mille quingentos annos nihil horum
quæ prædicta sunt accidisse contendunt. Si autem acci-
derunt, facile probabimus ex fructibus qui nam Antè
christi et pseudochristi fuerint.

Discedent à fide. Non de illis dicit qui abiecto Fides Chri-
Christo sine fronte scortantur, adulterantur, rapiunt stiana.
aliena, ebriosi sunt. &c. sed de illis qui uelut Chri-
stianissimi speciem sanctissimam sibi seruabunt, ita
ut mundus iuret eos esse sanctos, seq; ipsi etiam san-
ctos existiment, id quod ex sequentibus luce clarius
euadet. Fides Christiana effiat ut de te tuisq; operi-
bus et meritis deq; omnibus creaturis desperes, fi-
das autem sola dei patris misericordia te saluan-
dum per Ihesum Christum dominum nostrum, qui
ad hoc nobis à deo datus est ut sit nostra iustitia et
uita æterna. Nemo inquit uenit ad patrem nisi per
me. Per me si quis introierit saluabitur. Ego sum uita
ueritas et uita. Sic deus dilexit mundum, ut filium
E iij suum

suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum
non pereat sed habeat uitam eternam. Et Paulus
ait. Christus factus nobis a deo sapientia, iustitia,
sanctificatio & redemptio. Et iterum. Nunc absq;
lege iustitia dei manifestata est, testimonium habens
a lege & prophetis. Iustitia uero dei per fidem Ihe-
su Christi, in omnes & super omnes qui credunt
non enim est distinctio. Omnes enim peccauerunt ac
destituuntur gloria dei, iustificantur autem gratis
per illius gratiam, per redemptionem que est in
Christo Iesu, quem proposuit deus propitiatorium
per fidem in sanguine ipsius. &c. Et ad Ephesios.
Gratia inquit estis saluati per fidem, & hoc non ex
uobis, dei enim donum est, non ex operibus, ne-
quis gloriatur. Ipsius enim factura sumus, creati in
Christo ad opera bona, que preparauit deus ut in
illis ambulemus. Hinc facile uidere licet quid sit illud
prophetæ. Iustus ex fide uiuet.

Qui sunt ergo qui discesserunt a fide? nonne
illi qui ab hac fiducia in Christum, quam in baptis-
mo promiserant, desecerunt ad sua opera & huma-
nas traditiones, quas (ne redire eis licet ad fidem)
iuramentis & uotis confirmant? quo quid amplius
faciunt quam q. iurant se posthac non fore Christia-
nos quemadmodum in baptismo uouerant? Christi-
ani enim

quæ enim sola in Christum fide fiunt. Alij operarij
dici possunt, Christus operarios iniquitatis appellat
etiam illos qui se iactant in nomine eius prophetasse
& miracula fecisse, propterea q. absq. fide omnia fecerint
utauq. sancta apparuerint. Quicquid enim est
sine fide peccatum est, et sine fide impossibile est placere
deo. Itē traditionarii siue traditores à traditionibus
hūanis, iustitiarum à iustitijs carnis, cappati, rasi, uncti,
rosarii, missarii, horarū canonicarū lectores. Romanē
ses uiatores dici possunt. Christiani autem à Christo
dici non possunt. Nam Christiani solo Christo fidunt.
illi autem suis operibus & traditionibus. Et licet uo-
cabulum fidei sibi quoq. falso arrogant, tamen re ip-
sa negant, nam fidunt cappis, plattis & reliquis ho-
minum inuentis quæ contemnere heresim & damna-
tionem esse iudicant. De hac defectione siue discessio-
ne à fide, ad Thessa. quoq. dicitur, q. post eam reue-
landus sit homo ille peccati cum suo regno, qui hodie
latere non potest, qua de re sepe scripsit D. Marti-
nus, et uulgo feruntur meæ annotationes in secundis
caput secundæ Epistolæ ad Thessa.

Nō negant hodie Papistæ se discessisse à fide, quā
do nihil magis oderūt, nihil magis persequuntur quā
hūc unū nostre salutis articulum. Ex fide in Christū
iustificamur. Huic ut uocant, articulo consonant om-
nes scripturæ, neq. aliud credunt aut credere ad sa-

Nihil doce-
mus contra
Papisticū
regnum,
præter hoc
solum, q̄
ex fide in
Christū iu-
stificamur.

lutem possunt qui à deo per Christum iustificantur, quemadmodum Petrus ait in Actis apostolicis. Huic inquit omnes prophetae testimonium perhibent, remissione[m] peccatorum accipere per nomen eius omnes qui credunt in eum. Hunc articulum per gratiam Christi iam recepimus, prædicamus, credimus. Finzuit nos aduersarii nostri nos multa docere noua sed plane in hoc uno articulo omnia nostra pendent. Hunc si possunt conuincant ex uerbo dei non esse uerum, & nullo negotio omnia nostra cadent, si non possunt, non sperent suum regnum staturum. Hic enim unus articulus utrunq; perficiet & quod in eis coepit & quod in nobis. Declarat enim, & semper uelint, nolint, nobis etiam in Christo defunctis, declarabit illos defuisse à fide, nos ad fidem rediisse. Cur miseris, præter innumera & clara testimonia non satis est, ut à defectione fidei redeant nobiscum ad fidem, per dei benignitatem quæ nunc nobis offertur, cur inquam non satis est quod Christus dicit. Frustra colunt me docentes doctrinas & mandata hominum. Omnis plantatio quam non plantauit pater meus eradicabitur? Contra præceptum dei & uerbum Euangelij statuunt & statuta seruant, & per hæc adeo insaniunt, ut non solum Satânico errore se alius sanctiores putent (quia supererogationis opera fecerunt qui nondum erogauerunt quæ ipsis commissa sunt)

sa sunt) sed etiam suam sanctitatem, sua merita & opera aliis uendant. Plane impius est qui in his hominibus defectionem à fide non agnoscat.

Attendentes spiritibus impostoribus & doctrinis demoniorum, Qui sunt spiritus impostores, nisi si hi qui Satana magistro spirituales uolunt haberi, & ista specie quasi ex spiritu sancto offundunt hominibus suos errores? spiritualia, id est ea per quæ homines iustificentur à peccatis et uitam habeant eternam, uidentur docere, sed doctrinæ sunt non dei sed demoniorum & mera impostura. Egregia salicet hæc laus est traditionum humanarum, quæ tamen mentiuntur sanctitatem, merita, angelicam uitam. Neq; doctrinas hominum more scripturæ uocat, sed respiciens in fontem unde emanant, doctrinas uocat demoniorum, quas necesse est esse illas quæ uerbo dei aduersantur, quæ non docent fidem in Christum, sed fiduciam in opera utcunq; in speciem sancta. Nam sancta & bona opera esse non possunt, sed peccata sunt, in quibus confidis & speras remissionem peccatorum & salutem, quando hæc gloria fiducie nostræ soli debeat Ihesu Christo domino nostro. Rata est Christi sententia, Qui non est mecum aduersum me est.

Isti spiritus impostores et doctrinæ demoniorum

E y dura

Qui sint
qui negent
Christum
uenisse in
carnem.

dum docent per opera nos iustificari, dum fidere ijs
que nos possumus facere, nonne negant Christum ue
nisse in carnem? ut uideatis qui sunt seductores, &
Antichristi, & spiritus qui non ex deo sunt sed ex
Satana, de quibus Ioannes in epistola admonet ut ca
ueantur. Vanis quidem uerbis, hoc est quibus ipsi
non fidunt, dicunt Christum uenisse in carnem, Chri
stum mortuum pro peccatis, sine Christo non esse salu
tem, ceterum nihil aliud faciunt his uerbis quam
quod illi qui irridentes salutabant. Aue rex Iudeo
rum. Nam post istos titulos rem ipsam Christo ne
gant, & pro peccatis alia remedia habent quam
Christum, suis contritionibus, attritionibus, con
fessionibus, satisfactionibus, obseruationibus, reli
gionibus fidentes, que potuissent ab hominibus fieri
etiam si Christus non uenisset in carnem. Nonne his
frustra uerbum caro factum est?

Neque noui isti spiritus, qui hodie indignantur quod
nihil aliud doceamus quam fidem & charitatem con
sistere in hoc possunt ut sentiant nos non nostro sed
Christi opere saluari, sed semper aliquid sui operis
ne essario addendum iudicant sine quo non sit homini
bus salus. Quia una additio semper notabis An
tichristos, contra quos dicit Christus. Sine me nihil
potestis facere. Faciunt quidem palmites fructum
multum

multum sed in uite, ad hoc autem ut uiti inserantur
nihil facere possunt. Extra enim Christum quid fa-
cerent? Isti uero spiritus impostores ut a conditis ho-
minibus ita & hodie, pergunt homines docere quo-
suis operibus & studiis ad hoc pertingant ut Christo
inserantur et spiritum Christi hauriant. Quasi uero
non sint in conspectu dei foetida peccata quaecunq; fa-
cimus antequam Christi spiritu Christo inseramur,
quasi tuo foetore tibi sanctum possis redimere spiri-
tum. Omnes infideles, id est fiducia cordis non ni-
tentes in solam dei misericordiam, uocat Christus
operarios iniquitatis, etiamsi dicant se prophetasse
ipsius nomine & miracula fuisse. Iacobo certus esto
a fide discessisse qui aliam fiduciam docent preter eam
quae est in Christum Ihesum quacunq; tamen specie
sanctitatis id faciant, quascunq; etiam reuelationes spi-
ritus sancti se habere mentiantur, atq; ideo spiritus
esse impostores, & quicquid docent hac impia con-
tra Christum fiducia doctrinas esse non dei sed demo-
niorum.

Porro haec Pauli propheta, non tam erroris ma- Seductos
gistros, qui impudenter, contra conscientiam, nullo dei accusat
respectu, mentiuntur ut suos confirmet errores, ac Paulus
cusat, quam illos qui sub specie sanctitatis per super-
stitutionem sinunt se ab illis & ab illorum inuentis do-
ctrinis sedua & errorem suum pro sanctitate ado-
rant.

vant, quemadmodum hactenus multi boni uiri, nihil
mali in hac re sibi conscij, receptos errores secuti
sunt, & mordicus tenuerunt, ita ut etiam seducti
fuisent electi si fieri potuisset, quemadmodum Chri-
stus praedixit. Accusat inquam erroris discipulos dum
ait. Attendentes spiritibus impostoribus. &c. q. spe-
cie ueritatis, ficta religione, mendacibus miraculis si-
nuu se abduca in doctrinis demoniorum, in abnega-
tionem iustitiae dei quae est per Christum Ihesum do-
minum nostrum.

Non exau-
sat hic bo-
na intentio
quam uo-
cant.

Sed nū exasantur, q. qui sic se finunt seduca habēt
bonā cōsaētā, bonā intentionē qua cultū dei uolunt et
uolunt consultum suae salutis. Respondeo. Christus hic
profert sententiam. Si caecus caecum duat ambo in
foueam cadunt. Coeci sunt q. deficiētes a fide uero lu-
mine, attendūt tenebris et hic mirantur quae ipsis sine
uerbo dei sancta uidentur. Bona consaentia & bona
quam uocant intentio debet rectificari uerbo dei, alio-
qui tua somnia & humana figmenta pro ueritate se-
queris. Et accedet tibi hoc iudicium dei quod Pau-
lus scribitur Tessa. Dilectionem inquit ueritatis non
susceperant ut sani fierent, ideo mittet illis deus ope-
rationem erroris ut credant mendacio, ut iudicentur
omnes qui non crediderunt ueritati sed consenserunt
iniquitati. Sola fides est religiosus cultus dei. Hac
abrogata hodie traditiones humanas pro cultu dei ha-
bemus.

benus. Neq; sinunt se abduci a fiducia traditionum
quibus obstinata mens est, usq; adeo attendunt spiri-
tus impostoribus & doctrinis daemioniorum, etiamsi
nullum dei uerbum habeant unde certi sint se suaq;
deo placere, etiamsi uerbis dei manifeste eis decla-
res errorem. Ut non frustra praedixerit Paulus.
Discedent a fide intendentes spiritibus. &c. Ut non
frustra quoq; alius dixerit, qui sordet sordescat ad-
huc.

Qui deficiunt a fide non possunt non attendere
spiritibus erroris, ut semper ita & nunc, & ne ex
fructibus quidem deprehendere possunt arborem. Discretio
Animales enim facti quid spiritualium intelligerent? spirituum.
Christiani uero qui sola in deum fiducia nituntur ac-
ceperunt praecipuum. Attendite a falsis prophetis
qui ueniunt ad uos in uestimentis ouium, intus au-
tem sunt lupi rapaces, non parcentes gregi sed lo-
quentes peruersa ut trahant post se discipulos. Nolite
omni spiritui credere, sed probate spiritus num ex
deco sint, quoniam multi pseudo prophetae exierunt in
mudu. Et addit Ioanes fructus unde eos cognoscamus
dicens. In hoc cognoscatur spiritus dei. Omnis spiritus
qui confitetur Ihesum Christu in carne uenisse ex deo
est. Et ois spūs qui non cofitetur Ihesu Christu in carne
uenisse. ex deo non est, & hic est Antichristus, de quo
audistis q̄ uenturus sit & nunc in mundo est. Antis-
christi

Discretio
spirituum.

*Nota discretio
spirituum*

christi facti sunt multi. Ex nobis prodierunt, id
est Christianos se fingebant, sed ex nobis non fue-
runt. Nam si fuissent ex nobis, permansissent utiq;
De mundo nobiscum, sed hoc fit ut manifestum sit q non om-
predicant nes sunt ex nobis. Ipsi de mundo sunt, ideo de mun-
Antiberti- do loquuntur, id est talem iusticiam hoc est humanam
sti. predicant, quam mundus & sapientia humana con-
demnare non potest, & mundus eos audit. Nos ex
deo sumus. Qui nouit deum audit nos, qui non est
ex deo non audit nos. Per ista cognosamus spiritum
ueritatis & spiritum erroris.

Ne uero obscurum sit qui isti Antichristi de
mundo loquantur, ne putes loqui de scortatione &
latroaniis, sed potius ut uideas loqui de sanctis quasi
rebus, Audi Paulum qui sic ait Colof. Videte ne
quis uos deapiat probabili sermone, ne quis uos de-
predetur per philosophiam & inanem fallaciam, se-
cundum traditionem hominum, secundum elementa
mundi, & non secundum Christum, Vides ne damna-
ri omnem Aristotelicam & Platoniam theologiam,
ex qua ortæ sunt omnes papistarum sectæ, quæ in ele-
mentis huius mundi, & in pharisaicis id ex extra-
nis iusticiis constituunt rationem eterne salutis. Et
addit. Quia in Christo inhabitat omnis plenitudo di-
uinitatis corporaliter, & estis in illo completi, qui
est caput

est caput omnis principatus est potestatis . &c. quibus
declarat in Christo nos deum patre certo possidere ,
in ipso nos possidere omnia , per ipsum in cruce pro
nobis satisfactum & contra aereas potestates trium-
phantum , ut extra Christum in illis sanctis figmen-
tis traditionum humanarum nihil requiras .

Ex his etiam perspicuum est quod in prophetia ad In hypocr
ditur . In hypocrisi loquentium mendacium . Demo si menda-
nia loquuntur per illos spiritus impostores , quemad- acium .
dum spiritus sanctus per ueritatis praecones loquitur .
Loquuntur inquit mendacium , nam ex propriis lo-
quuntur , quemadmodum pater ipsorum diabolus ,
ut ait Christus in Ioanne . Sua somnia nobis pro
uerbo dei offundunt , quae non possunt non esse men-
dacia , quibus istam summam impietatem & execran-
dum mendacium addunt , ut dicant ista se habere ex
spiritu sancto , ex reuelatione diuina , sine quibus ser-
uatis non sit salus . &c. Atq; haec ideo faciunt ut men-
dacium hypocrisi id est egregia ueritatis & sanctita-
tis spece tegant , ad decipiendum eos qui deficiunt a
fide & attendunt istorum doctrinis & institutioni-
bus .

Hos ut cognoscamus Colossenses claris uerbis in
loco eodem ita monet . Nemo uos iudicat in cibo aut
in potu , aut in parte dici festi , aut neomeniae aut
sabbatorum .

Religiones
angelicæ .

sabbatorum quæ sunt umbra futurorum , id est ue-
ram iusticiam , quæ per Christum mundo uulganda
erat , tantum præsignificabant , corpus autem Christi
id est ipsa ueritas & res ipsa quæ significabatur in
Christo est , ut nõ iã signis opus sit quãdo rē quæ tūc
significabatur possidemus . Nemo uos seducat in humili-
tate data opera et religione angelorū , quæ non uidit ,
sed mētur se uidisse hoc ē agnouisse , quasi à deo sint
ista humilia id est uilia et sordida et quæ persuadere
uult angelicā esse sanctitatē , ambulans frustra inflas-
tus sensu carnis suæ , id est humane sapientiæ , quæ
non potest esse subiecta deo , secutus præstigia , &
non obtinens caput id est Christum , ex quo totum cor-
pus per nexus & coniunctiones subministratum &
augmentatum crescit secundum augmentum dei .

Et pergit . Si ergo inquit mortui estis cum Chris-
to ab elementis huius mundi , quando regnum &
iusticia Christi non est in hoc mundo aut huius mun-
di rebus , & Christus non est in mundo , in quo Chri-
sto omnes Christiani sunt huc mundo mortui , quid
tanquam uiuentes mundo & mundanæ iusticiæ tene-
mini in consēntia uestra his mundanis decretis . Ne
tetigeris , ne gustaueris , ne contrectaueris , quæ om-
nia ipso usu consumuntur ? secundum præcepta &
doctrinas hominum , quæ sunt rationem quidem ha-
bentia sapientiæ in superstitione & humilitate , &
non pariendo

et non parando corpori, nec honorem ei habendo
quantum carni satis est. Vides et hic mendacium in
hypocrisi. Hoc mendacium coepit in paradiso, quan-
do contra dei uerbum persuasit Satan, homines per
uerbi contemptum similes dijs futuros.

Sequitur. Caeteritatem habentium suam consa-
entiam. Vtunq; omnia quae isti docent et profitentur
in speciem sanctissima uideantur, et approbentur
ab omnibus qui defecerunt a fide et his attendunt,
utunq; suis mendacis gloriam auapentur, sancti-
tatem et merita iactitent, et uel angelorum religio-
nem simulent, tamen intus in conscientia pudendum
signum habent, caeterio iniusti sunt coram deo, ut
illi qui propter sua scelera turpes notas publico iudi-
cio acceperunt. Turpitudinem ibi habent, quam dum
omnia hypocrisi tegunt ad fallendum imitatores uel
solam tegere non possunt. Hic omnia foetent. Hic
cum Cain fugitur a conspectu dei, Hic mendacium si-
bi consaum timet ne occidatur et pudeat ubicunq;
inuentum fuerit, apit in tenebris agere istud demo-
nium meridianum, q; meridiaum est ostentat, q;
uero demonium est hypocrisi tegit.

De caeteri-
atis consa-
entis.

Confer nunc istos hypocritas cum ueris sanctis
In sanctis quos deus per Christum sanctificauit om-
nes extrinse

Indiciū a mundo, seductores iudicantur, indigni putantur
mundi sal- hac uita, quin & ipsi sciunt & fatentur quid ex se
litar in iu- sint. nempe peccatores, Intus uero est omnis decor
dicāda san- filie regis, ibi enim fides facit securam coram deo cō
ctitate. scientiam, ibi est gaudium in spiritu sancto quod ne-
mo tollet ab eis. Ibi conscientia laeta scit se gaudere
de uerbo dei, nihil sentire cōtra uerbū dei, nō se adug-
terare uerbū dei, in hoc uerbo haber salutē et omnia
per Ihesum Christum dominum nostrum. Hic dicere
et cum Paulo, Gloriatio nostra hęc est testimoni-
um conscientie nostre, q̄ in simplicitate cordis &
sinceritate dei, & non in sapientia carnali, sed in
gratia dei conuersati sumus in hoc mundo.

In hypocrisis uero omnia sancta apparent, mun-
dus glorificat eos, sancti patres uocantur, saluatores
habentur sine quorū meritis hic mundus uon staret,
quicquid dicunt oraculum est. Inexpiable peccatum
est uel nutire contra eorum sanctitatem, sed intus in
conscientia miseria, turpitudine & foetor est, quæ ut
maximē ad tempus prae opinione iustitiæ non senti-
unt, sentient tamen ubi lampades extinguentur. In
tentatione enim grauis conscientie aut saltem in mor-
te, percuntibus ipsorum meritis in quibus speraue-
rāt, non norunt aliud quā desperare. Nunquam uero
coram deo bona conscientia et secura gaudere possunt.

Maledicta

Maledicta ergo externa hypocrisis quæ mala intus
consentia premitur.

In primis uero errorum magistri, qui reuelatio-
nes fingunt & spiritum iactant, interim tamen docen-
tes ea quæ uerbum dei non habet, & de quibus ipsi
dubitant aut certo sciunt se mentiri, quam putas con-
scientiam habeant nisi cæteritatem id est æterno op-
probrio coram deo notatam, in qua suum signum
scilicet diabolus ne amplius cognoscatur esse dei. Nam
pefissima conscientia in hypocrisi loquuntur mendacis-
simam. Hi magistri efficiunt suis demoniorum doctri-
nis, ut quotquot errore misere seducti eos imitantur
fortiantur quoque cæteritatis conscientias id est turpi
& Satane signo notatas. Conscientiæ enim pulchritu-
dinem debemus deo, ut trepidemus ad eius præcepta
atque iudicia, gaudeamus de eius promissionibus & si
quid secundum eius uoluntatem recte curauerimus.

Discipuli autem spirituum impostorum & doctri-
narum demoniorum, relicto dei uerbo (nam dere-
linquerunt fidem) trepidant ad uerba & traditio-
nes humanas, mortaliter se peccasse sentiunt, sed non
sic edant, legant, uestiant, uigilent. &c. mereri au-
tem & sibi & alijs si faciunt secundum humanas ad-
inventiones. De his omnibus habent conscientiam,
de hoc uero quod hæc omnia sunt contra deum et Chri-

F ij stum

Errorum
magistri
suis Satani
as menda-
cis faciunt
alijs cæter-
ritatis con-
scientias.

stum eius, nempe q̄ in talibus fidunt, nullam habent
consentiam. Consentia ergo eorum adultera est
et signum habet turpitudinis, dum contempto dei uer-
bo, frustraneis hominum doctrinis uult suo erro-
re se alligatam.

**Ducere uxorem est
Papistis he-
reticum,
non autem
scortari.**

Nonne cauteriatam habent consentiam, qui cum
scortis contaminari non uerentur, et facilem sibi per-
sudent absolutionem, & satisfactum putant per le-
ctionem psalmi, Miserere mei deus, aut per aliud,
donec pura consentia, ut putant, missauerint, nam
ultra non capiunt absolut, non enim scorta abiiciunt
aut abiecta uolunt. Illos autem qui propter consen-
tiam, timore dei, secundum dei uerbum & or-
dinationem, ducunt uxores ad uitandam scortationem
iudicant hereticos, è mundo tollendos, quibus nulla
satisfactio ualeat ut suas à deo acceptas retineant uxo-
res, qui non possint absolui, licet non peccarint in de-
um, nisi à sede Romana aut habente potestatem, &
ne ab hac quidem sede possint absolui nisi relictis,
(quod prohibet deus) uxoribus, redeant ad scorta-
tionem, quo enim redirent nisi ad scortationem qui-
bus deus non dedit ut extra coniugium à se institutū
pure uiuant? quemadmodum ante satis diximus,
Propter scortationem uitandam ait Paulus, unusquis
q̄ habeat suam uxorem. Nonne inquam isti caute
riant

riatam habent conscientiam.

Hanc autem conscientiam quibus ferent acceptam nisi spiritibus impostoribus et doctrinis demoniorum in hypocrisi docentium mendacum? Sic autem decipi debuerunt, quia discesserunt a fide quam Christo in baptismo promiserant, ut credant mendacio qui dilectionem ueritatis non susceperunt. Tu ne adhuc dubitas discessisse a fide, id est a uerbo dei siue a fiducia in deum, qui ea quae deus prohibet, nempe decem scorta, facilius admittunt quam unam coniugem? Illud utcumque peccatum esse dicant tamen uenia dignum iudicant. Hoc autem irremissibile faciunt, nisi et tu qui duxisti uxorem damnes cum ipsis coniugium. Nonne hoc est agere absque fide et absque timore dei, sic ludere coram deo et irridere et contemnere in iis quae deus prohibuit, et rursus sic blasphemare, condemnare et persequi ea quae deus instituit et suo uerbo approbavit? O insaniam, Ve uobis Sodoma et Gomorrha. Audite uerbum domini principes Sodomorum, perapite auribus legem dei uestri populi Gomorrhæ, non uictimis uestris, solemnitatibus et fictis præabus uestris effugietis iram dei, nisi relictis traditionibus uestris ex quibus habetis cautritas conscientias, redeatis ad uerbum dei, quod solum reconstituet conscientias in conspectu dei, et non finire in

Discessisse
papistas a
fide certum
est.

abire in errorum tenebras, quemadmodum ille dixit
Lucerna pedibus meis uerbum tuum & lumen semi-
tis meis. Legite uos reliqua contra hypocrisim ue-
stram dicta Esaie capite primo.

Sultitia can-
teriatarii
consentia-
rum.

Inuenies qui rapinas sequuntur & latrocinia,
qui usuris & iniustis lucris uictitant, ut taceam alia
& facilem ueniam sibi pro omnibus promittunt. atque
adeo quaedam non agnoscent esse peccata, qui si comede-
rent carnes feria sexta aut in quadragesima crederent
se non Christianos esse posse sed hereticos et in eter-
num damnatos. Sic dolent sacerdotes de neglecto mani-
pulo, qui nullam consentiam habent de uenditione
missarum, & quod sepe coacti celebrant missas & tra-
ctant corpus & sanguinem domini, edentes & bibe-
ntes, alioqui libentius non celebraturi, nullam habent
consentiam quod corpore & sanguine domini in sacra-
mento non utuntur quemadmodum Christus insti-
tuit, quia pro uerbo Christi traditiones humanas
susceperunt. Sic iudices & principes nullam conse-
ntiam habent quod causa uiduae & pupillorum non in-
greditur ad ipsos, quod non resistunt opprimentibus,
quod non gubernant quasi rationem reddituri de commi-
so officio, qui tamen caeteriatis consentiis trepidant
ad illas traditiones humanas, ita ut potius audeant
uerbum dei et sacrum Christi euangelium persequi
& sanguinem

et sanguinem effundere innocentem, quam uel latum
digitum ab hominum constitutionibus discedere. Mun-
dus ferè totus hæc hodie uidet, & tamen illi non pu-
tant se uideri ne à deo quidem.

Sed hic omnes ferè istæ aueritate consæntiæ ex-
cusant dicentes. Nos non timemus in istis obserua-
tionibus homines aut humanas doctrinas, sed deũ. Si
enim aliquid contra faceremus, credimus nos non in
homines sed in deũ peccare. Itaque hic consequimur
timorem dei quem ubiq; sacrae literæ commendant.
Respondeo. Hæc maxime pertinent ad mendacium
quod spiritus impostores in hypocrisi loquuntur. Scio
multos homines hac spee falli, qui alioqui non sunt
sibi in pluribus rebus male conscij, sed quando non
uerbo dei sed spiritibus impostoribus attendunt, ne-
cesse est eos sic falli, ut cœci cum cœcis in foueam cas-
dant. Debet quidem deus timeri, & infœlix est qui
timorem domini abijcit, sed timeri uult in ijs quæ ipse
præcipit & uetat, non in ijs quæ homines confinxe-
runt, & pro blasphemia habet si eius mandato man-
data & doctrinas hominum compares. Comparas
autem, si quemadmodum saluantur qui seruant man-
data dei, & damnantur qui non seruant, sentias eti-
am saluari qui seruant mandata hominum damnari
qui non seruant, ut taxam de insania illorum qui
hæc illis præferunt.

Timor deĩ
hypocritarum
cus et à deo
o damna-
tus.

Hunc autem timorem dei, quam hypocritae iu-
stiarum, relicto dei uerbo, ex traditionibus huma-
nis sibi formarunt, esse maledictum a deo, testatur ipse
Timere de- nis sibi formarunt, esse maledictum a deo, testatur ipse
um pro = in Esa. dicens. Eo q, appropinquat populus iste ore
pter tradi- suo, & labus suis glorificat me, cor autem eius longe
tiones hu = est a me et timuerunt me mandato hominum et doctri-
manas. nis, ideo ecce ego addo ut mirabilem rem faciam po-
pulo huic, miraculo grandi & stupendo. Peribit
enim sapientia a sapientibus eius, & intellectus inteli-
gentium eius abscondetur. Quod ore & labiis ap-
propinquant deo sine corde, significat eos fingere do-
ctrinis & externis obseruantis cultum dei, ceterum
defuisse a fide id est fiducia cordis in deum. Attendere
uero ait spiritibus impostoribus & doctrinis demo-
niorum in hypocrisi loquentium mendacium, quando
dicat. Timuerunt me mandato hominum & doctri-
strinis.

Que maior laus, que maior sanctitas aut certior
posset audiri, quoniam quando deus commendat
homines dicens. Timuerunt me? Non hic fallitur
iudicium ubi deus ipse pronunciat, & addit. Timue-
runt me propter mandatum & doctrinas hominum.
Non mirum si ex hac dei sententia inflarentur tradi-
tores siue traditionarii illi & dicerent. Ecce deus ipse
pronunciat quid boni ex nostris mandatis & doctri-
nis ueniat, nempe q, ex eis discant homines timere
deum.

deum. Sed audite uestra merita, uestras coronas,
uestram retributionē atq; adeo uestram impietatem.
Horrendo inquit miraculo sapientes qui sunt in isto
populo faciā stultos & excœcabo, & intelligentes
faciā sine intellectu. Excœcatis autem sapientibus
id est prināpibus, iudiabus & doctoribus siue præ-
dicatoribus, quid fiet de reliquo uulgo? Regna-
bit ergo impietas & stulticia sub specie sapientiæ
& cultus dei, quare inquit sic excœcabo, quia timu-
erunt me propter mandatum hominum, qui sic ti-
ment deum, certum est q; mandatum & uerbum
dei abiecerunt, faciētes quod ipsis sanū & rectum
uidetur id quod lex prohibet. Ex his uides quam cau-
teriarum consāentiarum nulla sit exāfatio.

Verum hic ināpiunt uel sero sapere quidam di-
cētes, quare accusatis q; sic edimus, uestimus, obser-
uamus, & quare Pauli prophetiam interpretamini
contra nos, Quando Paulus ubiq; docet talia nihil
obesse ad salutem sed posse libere seruari? Et addunt
Non omnes Papistæ sunt scortatores, sed inueniun-
tur multi boni uiri clerici & monachi atq; adeo &
laici cælibes de quibus nihil habetis quod accusetis.
Audio, sed si sic ināperitis loqui de libcro usu uestra-
rum traditionum, ut liceat cum bona consāentia ita
non uti quemadmodum uti, non stabit regnum ue-
strum.

*Impietas
inimica
uerbo, uult
se uerbo
dei tueri.*

F v strum.

Non enim accusamus talia opera sed operum opinio-
nem id est q̄ per ea speratis impie salutem, neq; Pau-
lum interpretamur contra uos, sed ipse uos mani-
festis uerbis ubiq; ita prodit ut nostra interpretatio
hodie Pa- ne non sit opus. Vereor ne non ex animo ita inapia-
pistae qui- tis sapere, sed potius quærerere, ut licet alia hypocrisi-
dam serui si, tamen idem uestrum mendacium confirmetis, ne
tutem Sata non euangelicam ametis libertatem per quam consäen-
ne defen- tia liberae sunt, sed potius isto prætectu quæeratis,
dunt. ne quis uerbo dei sit uestris astutiis & cauteriatis
consäentis molestus. Si per uerbum euangelicum
quod prædicat Paulus liberae sunt uestre consäen-
tie, curate ne posthac mundus amplius uestra hypo-
crisi seducatur. Seductores fuistis orbis non satis
erit uobis in oculo respuisse & cauteriatis consä-
scientias exuisse. Damnae publice errorem qui ha-
ctenus in hypocrisi loati estis mendacium, aut certe
attendistis illis spiritibus impostoribus & doctrinis
demoniorū quæ loati sunt in hypocrisi mendacium,
ut seducti seduceretis & alios.

Quod uero dicitis. Non omnes Papistas esse scor-
tatores sed multos esse bonos uiros qui coram mun-
do accusari non possint. Scio, nemo nostrum negat.
Non enim agimus mendacijs contra papistas, quem-
admodum quidam qui ex nostris uideri uolunt sed
non sunt

non sunt, qui enim pro ueritate mendacis pugna-
mus? Scripturis & ueritate hic opus est non menti- Veritate a
tis conuitiis. Si solum de peccatis ageretur persona- gendi con
rum, nos certe operiremus per charitatem mul- tra Papi-
tudinem peccatorum, quando & nos sumus peccato- stas non cō
res & in multis delinquimus, uerum contra doctri- uitis.
nam eorum nobis res est qua seducant orbem, docen-
tes fiduciam operum id est stercore humanorum,
pro fiducia in Christum qui est saluator mundi,
Confundimus per uerbum dei eorum uerba, ne am-
plius seducant alios, & ut ipsi conuertantur nobiscum
ad Christum. Itaque non euadent isti quos bonos dici
tis & non esse scortatores quo minus sint hac Pauli Sanctulē
propheta notati. Nam non hic agitur de scortatione Papiste in
aut alijs uitijs, sed de cauteriatis conscientijs quæ fo-primis ac
ris sancta hypocrisi mendacia humana pro ueritate casandi-
uenditare possunt. Primarij ergo hic erunt quos uos
excipere uolebatis.

Nam ut innumera alia taxam, quibus quæso de-
bemus confirmatum istum clericorum & monacho-
rum celibatum, qui tam multas animas atque adeo
& corpora perdidit & hodie perdit, nisi istis san-
ctulis uestris qui in specie sancte uiuere possunt? Hi
quo ista eorum sanctitas latius propagaretur, effec-
runt ut isti laquei traditionum humanarum tende-
rentur.

rentur, quo Satan cuius spiritu hæc excogitarunt plura
res aperet animas & illaqueatas teneret. Si enim
omnes fuissent scortatores, non potuissent uel hac con-
stitutione tam diu seduxisse, nemo commendasset eor-
um contra uerbum dei præsumptam temeritatem.
Oportebat ut mendacium quod loauti sunt, quod sta-
tuerunt, tegetur hypocrisi, ut hic & alijs possent
persuadere & imponere, quo sinerent suas conscien-
tias isto cauterio inuri, ut potius auderent scortari
quam coniuges fieri.

Interroga illos Papistas qui non scortantur, an li-
ceat alijs qui in periculo agunt ne labantur in scortati-
onem ducere uxorem. Non licere dicent, quia sacra
sancta Romana ecclesia hoc non permittit. Non sunt
hodie qui magis resistunt ne ducantur uxores a cleri-
cis, atq; illi qui ista carnali sanctitate timent, dum
alij qui iam graues habent conscientias libenter ape-
rent liberari, & per dei coniugium ex Satanae la-
queis euadere, Cauteriatas ergo isti in primis conscia-
entias habent, ut humana & Satânica diuinis et uer-
bis & operibus præferant, quos uos præ cæteris faci-
atis sanctiores.

Quam uero cauteriatam conscientiam dixit Pau-
lus ille in Apocalypsi sine dubio characterem bestia-
e uocauit.

uocauit, ut notatos in conscientia suos habeat Antichristus, quemadmodum Christus suorum sibi conscientias notatas habet. Hæc Antichristi pauent ad Charactere
eius traditiones, Oues autem Christi solā sui pastoris bestie,
uocem audiunt. Verum Christus contentus est fide
suorum. Antichristus autem quia suorum conscientias uidere non potest, & dubitat quandoq; num conscientie sint cauteriate, curat per totum suum regnū
ut nemo emat uel uendat, hoc est inter homines agat
& sibi uictum quærat, nisi Characterem bestie portet in dextera manu aut in fronte, id est nisi faciat
externo actu & externis traditionum humanarum
operibus quasi sanctis sese intus habere conscientiam
cauteriatam. Hæc hodie uidemus in regno papistico,
quod cogit ad istum characterem passim omnes, et per
sequitur testes Christi domini nostri. Hinc primum
querunt, si quem ob confessam Christi fidem capiunt,
quid sentiat de papa, num sentiat Papam caput esse ecclesie,
non queritur quid sentiat de Christo, Veh tibi cauteriata
& percauta conscientia. Veh tibi homo peccati,
qui in templo dei id est in conscientijs hominum tuo
cauterio uis regnare. Nihil aliud agis tuis
constitutionibus in quibus fidunt homines,
quam q; peccata multiplicas, dum abnegatur
Christus, per quem solum est remissio peccatorum.
Neq; ei im est aliud nomen sub caelo datum hominibus
per quod oportet

oporteat nos saluos fieri.

Cauteriatas Postq̄ autem cauteriatas conscientias fecerunt, ne
etiam cor= corpora quidem reliquerunt absq; cauterio, ne non
pora. suos hedos agnosere possent, Finxerunt enim tot se-
ctas monachorum et clericorū, tam multiplicia gene-
ra & colores, apparum atq; diuersas rasuras, &
hec ipsa adeo necessaria fecerunt, ut cauteriatas con-
scientiis nihil liceret immutare, etiam si uerbum dei
aliquando immutationem postularet, Deinde qui sic
insigniti sunt, soli reliquo gregi præstantur, ne &
grex absq; cauterio inueniatur. Has autem notas im-
pij audent uocare regnum Christi, cum tamen in
Christo non sit Iudeus neq; Græcus, non masculus ne-
q; foemina, sed omnes unum in Christo Iesu domi-
no nostro. Hec hactenus de conscientis cauterio no-
tatis.

Hic iam dudum audio blasphemias in euangelii
Blasphe = Christi uoces iactari dicentium. Que in ista pro-
mie in eu=pheta Pauli habentur, dicta sunt contra Lutheranos
angelicos sic enim blasphemant ista appellatione eos quibus
homines. Christus dedit suum euangelium. Nam aiunt, Hi dis-
cesserunt a fide Romane ecclesie, & attendunt er-
roribus a sacrosancta sede damnatis, & loquuntur
mendacium in hypocrisi, quia fingunt se doctores
ueritatis.

ueritatis . Taceo reliquas non in nos sed in euange-
lium dei blasphemias . quibus tantum abest ut ter-
reant uel nos uel alios qui amantes sunt ueritatis , ut
potius confirment , uideamus & audimus nobis fieri ,
quæ Christus prædixit suis confessoribus uentura , ut
non dubitemus de promissionibus & consolatione
æque prædictis , quando ueniunt tentationes quas præ-
dixerat . Hic audimus à Christo quo leuius feramus
omnem illam iniuriam . Beati inquit estis cum ma-
ledixerint uobis homines , & persecuti uos fuerint ,
& dixerint omne malum aduersum uos mentientes
propter me , Gaudete & exultate , quoniam merces ue-
stra copiosa est in cælis . Sic enim persecuti sunt pro-
phetas qui fuerunt ante uos .

Nos prædicamus Ihesum Christum & hunc cru-
cifixum in quem qui credunt habent remissionem pec-
catorum & uitam æternam , & plane negamus per
aliud iustificari hominem quam per hunc Iesum Chrt-
stum qui factus est nobis à deo patre iustitia . Hæc
est fides quam commendat nobis ubiq; sacra scriptu-
ra , quam & ipse dominus noster Ihesus Christus to-
ties nobis in euangelicis literis inculcat , & quam Apo-
stoli prædicauerunt . Ergo non discedimus à fide . Si
autem Romana ecclesia aliam fidem habet . maledicta
est & à fide uera discessit . Etiam si angelus è cælis
alio d

aliud euangelizet (quemadmodum Galatis erat aliud
prædicatum nempe fiducia operum) maledictus sit.
Porro si Romana ecclesia eandem fidem nobiscum
habet, cur nos damnat?

Quos autem errores sacrosancta illa sedes dam-
narit uiderit ipsa. Nos non attendimus erroribus sed
sacro dei uerbo, quod illa sedes hodie manifeste dam-
nat. Atq; hic utamq; uos aduersarij nostri nos dam-
netis, commendat nos sanctus Petrus, quem uos Ro-
mæ sedi præsidere putatis dicens. Habemus firmio-
rem propheticum sermonem, cui attendentes benefa-
ctis tanquam lucernæ in caliginoso loco, donec dies
illucescat. & lucifer oriatur in cordibus uestris. Sed
apud uos error & heresis est uerbum dei, dum dâ-
nat omnia illa quæ uel sola uos magnificatis. Quod
uerbum cum prædicamus, cur non dicamur doctores
ueritatis nisi q; uobis uerbum dei ueritas non est?

Qua aut hypocrisi laboramus qui manifesti su-
mus toti mundo? Nonne uerbo dei nos omnem ue-
stram hypocrisim deteximus? Ut non dicam, q; no-
bis ne licet quidem per uos in hypocrisi agere, adeo
diligenter exploratis omnia nostra, esum, potum, lu-
sum, crepitum etiam uentris. Si habuissetis uos tam
diligentes obseruatores, iam dudum uestra hypocrisis
mundo

mundo traducta fuisset. Quid quaeso inuenistis in nobis quod liceat uobis iuste damnare, si omnia quae in nobis damnatis uerbum dei probat? Si uero quidam sint, ut sunt certe multi qui se gloriantur euangelicos sed falso, & sunt feortatores, adulteri, latrones, magistratibus non parentes, infirmos in fide nullo pudore scandalizantes, sectarum auoyes, sacramenta a Christo instituta blasphemiis doctrinis prophanantes, & isto sub nomine euangelico facientes, hos suscitabit nobis Satan quasi nostri sint, ut per eos sacrum Christi euangelium & bonum Christi nomen quod inuocatum est super nos male audiat inter gentes id est inter infideles. Hos (si inuidia uestra hoc possit credere) Satote non esse ex nobis, nihil commercij nobis esse cum illis, excommunicatos dei excommunicatione eos esse apud nos, magis a nobis damnari quam a uobis. Nam uos solum euangelium damnatis, omnia scandala facile sustinetis. Damnari uero eos a nobis testantur nostrae conationes. & nostra scripta in publicum emissa etiam iam ante aliquot annos, Neque uero ex imitatione Lutherani recte uocantur. Longe enim melior uir est Lutherus, & longe syncerius tractat euangelium quod ei deus commisit, quam ut probaret illos nebulones, non rectis secundum uerbum dei consaentiis quiduis praesumentes. Longe preterea alius est uir ille et longe sanctius docet quam
G a mendacibus

Lutherani
quos uocant
iniuste dantur.

à mendacibus linguis in odium sacri euangelij fingitur. Testes ei sunt quotquot cum audierunt, testes sunt quotquot eius scripta recto iudicio legerunt.

Antichristiani late-
re nunc non
possunt.

Verum ne hic perpetuo contenderemus cum aduersariis, qui nolunt prophetiam Pauli contra se predictam, aut ne opus esset expectare hac de re sententiam iudicis in extremo die, spiritus ille qui in Paulo certo hæc prædixit, duo insignia exempla adiunxit, unde cognosceremus certo illos spiritus imposteres & doctrinas demoniorum, dum ait Prohibitum nubere & abstinere à abis. Hic liberum facimus aduersariis nostris ut dicant hæc contra Lutheranos esse dicta, quibus queso persuadebunt? Ridebit eos mundus, ridebunt & ipsi sese, non credent ipsi sibi. Hic demonium illud quod meridanum uult uideri, amplius suas horrendas tenebras abscondere non potest, detecta est larua. Confusi sunt Papiste qui in his duobus præceptis regnant, iustificantur, quos uocant Lutherani, qui quam maxime à papistis damnantur quia ista duo eorum præcepta & uerbo & facto ut Satania mundo traduxerunt.

Fatale per deum fuit, quod deus statim in initio reuelati nunc rursus euangelij curauit ut ista duo per ueritatem declararentur non esse à deo, quam multi fuerunt qui

runt qui certis consäentiis senserunt clericis licere
ducere uxorem etiam prohibente papa, qui antea uel
dispensationem papalem somniassent uel ne cogitas-
sent quidem de isto cælibatu immutando, multo
plures autem fuerunt, qui statim non solum edendas Statim cū
feria sexta aut alijs temporibus á papa prohibitis car euangelio
nes senserunt, sed etiam ederunt, non contempto qui reuelatus
dem uerbo dei sed contemptis humanis traditionibus error de
quando uidebant uerbum dei diuersum habere. Hinc coniugio
tam multi cum multorum, non solum phariseorum et cibus.
(quod contemnendum est) sed etiam infirmiorum
(quod Christiani contemnere non debent) scandalo
carnes papisticis ieiuniorum diebus edebant, id quod
nemo nostrum probabat. Per fidem & consäentiam
coram deo licebat, per charitatem coram infirmio-
re in fide fratre non licebat.

Hæc autem reuelatio de cælibatu & abis primū
facta est, ut prædicatio euangelii certius crederetur
esse á deo, & illam prædicationem papistarum qua
hactenus seducti sumus esse doctrinas demoniorum,
nā prohibet nubere et abstinere iubet á abis, quando
interim prædicatio euangelii facit liberum cuius ducere
uxorem, non permittit autem scortationes & a-
dulteria, facit liberum edere quiduis, tantum admo-
net ne cum scandalo infirmioris fratris edas, donec
G ij reueletur,

Humana
iustitia.

reueletur ueritas, Nam tametsi non inde fias Christi-
stianus si edas carnes feria sexta, quemadmodum stul-
ti putant, tametsi non inde, q. tu papisticus sacerdos
ducis uxorem, quando ex sola in Christum fide Chri-
stiani finis & sumus, & fieri potest ut qui edit car-
nes & ducit uxorem non credat in Christum, Tam-
men ad Christianum pertinet ista approbare & a
deo esse fateri, ut maxime ipse non indigenus non duc-
at uxorem, ut maxime uel propter charitatem uel
alioqui uolens non edat carnes, Christianus non est
qui ista damnat, Nam doctrinis sequitur non dei sed
demoniorum. Si quis autem infirmus in fide Christi
est ut non statim hec intelligat, propter traditiones
humanas quibus hactenus seductus est, oret
ut intelligat, & faciat interim quod Paulus monet,
hoc est Manducantem non iudicet. Nam si
frater est breui intelliget ueritatem, si autem frater
non est id est si omnino infidelis est & carnis in-
stias timens, neminem audiet, condemnabit omnia,
is rursus non expectet a nobis ut non eum scandali-
zamus. Sinite eos, ait Christus, ceca sunt & duc-
tes caecorum, qui per ea quae intrant in os & per
uentrem emittuntur in secessum, querunt sanctitatem
& iustitiam, ut habeant stercorariam iustitiam atq;
adeo pro iustitia stercus.

Quo ergo loco habebit deus principes & iudices
qui relicto

qui relicto gladij sui iure, quod ipsis commissum est,
ad laudem bonorum, ad uindictam uero malorum,
inapiunt seuire in innocentes id est in illos clericos Principes
qui propter conscientiam secundum deum ducunt relicta sua
uxores, aut in eos quos audiunt edisse feria sexta uocatiōe in
aut diebus quatuor temporum. &c. carnes? Quid cidunt he-
aliud faciunt quam q. propter doctrinas demoniorum die horren-
(id quod uel ex hoc loco Pauli uidere possunt) gra- de in iude-
ue nimis faciunt contra se dei iudiciū? Nihil mora cium dei.
tur deus a ueritate ipsorum conscientias, quibus pu-
tant se obsequium prestare deo, dum miseros perse-
quuntur qui nihil contra eorum potestatem commise-
runt. Hic se faciunt Antichristi seruos, quos deus
in suo loco ad recte iudicandum constituerat. Postq̄
enim ille doctrinis demoniorum occidit animas per
prohibitionem nuptiarum & carnium, isti etiam
occidunt corpora ut illius regnum statuunt. Cessent er-
go & agant pro hac temeritate poenitentiam, scien-
tes q. horrendum est inuadere in manus dei uiuentis.
Eae non dormitabit neq; dormiet qui custodit Israel.
Qui in scripturis dicitur pater pauperum & iudex
uiduarum ueniet subito contra oppressores in die quo
non sperant.

Age nunc uideamus diligenter, quid spiritus ille
dei, qui haec arto in Paulo praedixit, uelit, quando

G ij ut

his duobus exemplis declarat, de quibus reliqua dixerit. Quis non trepida admiratione suspensus, cogitaret horrenda quaedam exempla secutura et mundo haec tenus inuidet, postquam audit defectionem fidei, spiritus erroris, doctrinas demoniorum, mendacium hypocrisis tectum, characterem turpem in conscientia? Et cae haec adijcet quae nemo ne somniasset quidem ad illa horrenda pertinere, dicens, Prohibentium nubere, abstinere a cibis etc.

Certi sunt qui
sunt qui
habent doctrinas demoniorum

Haec sunt apud Papistas sanctissimae leges, quarum altera fecerunt angelicam uitam in terris, quasi uita bona esse possit quae est coacta legibus, ex altera, uarios abstinentium ordines, ut taceam alias iustitiariorum omnium illusiones. Quod si sanctissime istae eorum leges a Satana sunt, quia homines deficientes a fide discunt in harum legum operibus sperare salutem, ut taceam abhominaciones quae ex prohibitione nuptiarum multiplicatae sunt, et perditiones corporum ex prohibitione ciborum ortas, quid quae de reliquis eorum traditionibus et praecipis sentiemus? nisi hoc quod hic spiritus pronunciat, dicens. Qui prohibent nuptias et cibos, sunt spiritus erroris habentes doctrinas demoniorum in hypocrisis loquentium mendacium, et aueriatam habentium conscientiam, et qui his spiritibus attendunt id est qui sequuntur eorum doctrinas defecerunt a fide id est sunt infideles

sunt infideles, & ergo damnati, soli enim fideles salu-
antur & sola fide qua fidunt misericordiae dei per
Christum parte & data.

Omnes ergo leges Papistarum quibus obstringe-
re uolunt conscientias, hic sententiam suam habent,
& sunt doctrinae demoniorum, quando, non relicta
eis excusatione, duo exempli gratia posita sunt, quae
a se in alios reijcere non possunt. Fingant Tatianos
fingant alios hereticos, ipsi prohibent nuptias, ipsi
prohibent abos, quae leges sunt pars doctrinarum de-
moniorum, quae speciem habent pietatis, quemadmo-
dum quicquid traditiones humane fingunt cultum dei,
ceterum uim suae efficaciam & rem ipsam pietatis
abnegant, quemadmodum Paulus in secunda ad Thi-
motheum dicit, ubi de nouissimis diebus rursus ait
& describit proculdubio eosdem quos hic. Nam dum
fidunt suis obseruantis, fiduciam in deum non ha-
bent, sed pharisei sunt qui praesua sanctitate reliquos
iudicant peccatores & multo se inferiores.

Nec uero hic proderit eos confugere ad sapien- Obiectio
tia humane & rationis argumenta, ut dicant. Qui uulgaris
fiat ut non sint haec bona, quae tam longo tempore ser-
uata sunt a sanctis uiris et sapientibus approbata ab
omnibus recepta, quae cultum dei sapiunt & uitam ho-
minum? Nam haec ipsa quibus sic excusant efficiunt,
G iii ut certius

ut certius ista prophetia eos comprehendat, pertinent
enim hæc uerba ad hypocrisim qua tegunt mendaciam
de qua hypocrisi dictum est. Speciem habent pietatis
uim autem eius abnegant. Præterea dicam uno uerbo
qui fiat ut hæc non sint bona, quia damnantur a uerbo
dei, ubi hoc audiunt defendant sua hypocrisi ut
possunt, Contra uerbum dei nulla ualet prescriptio
temporis utcumque longi, quam rem nisi esset tam nota
quam quod notissimum possem multis historiis de-
clarare. Contra uerbum dei non ualet autoritas hominum
utcumque sapientum et sanctorum, sed ne angelorum
quidem quemadmodum audeat Paulus, quanto minus
ualet opinio uulgi et illorum qui per seductores
seducti sunt? Neque uirtus dei est sed Satane, quem
cultum dei uerbum damnat, qui est ex doctrinis de-
moniorum in hypocrisi loquentium mendaciam et
caueritatem habentium consensientiam. Vita autem honesta
multo melior hodie esset si nunquam nuptie prohibite
fuissem, Si quid uero honesti est in papisticis legibus
(quanquam hoc non debeamus illis, sed diuinis potius
legibus et auiibus) hoc pro auiibus ordinationibus et
bonis moribus deberet haberi, non pro diuinis legibus
adorari, ut hominum consensientiam et solis diuinis
præceptis sese agnoscerent obstrictas, ne filius
perditionis et homo peccati hic sederet in templo
dei quasi deus et peccata nobis suis prohibitionibus

prohibitionibus & legibus multiplicaret.

Atq; adeo ne recipimus quidem, etiamsi multis
miraculis, & spirituum ex inferis & purgatorio ipso
rum sue etiam ex caelo redentium reuelatione, di-
cant sua confirmata, quid enim attinet manifestum
uerbum dei quod deus nobis commisit, ignotis mira-
culis de quibus nobis deus non mandauit abrogare?
stultum fuerit hoc & impium, & doctrinae quae hoc
suadent non possunt non esse a Satana, An obscurum
est hodie reuelato rursum euangelio quod Paulus ad
Thessa. praedixit, istas demoniorum doctrinas inter
quas sunt prohibitio nuptiarum & prohibitio abo-
rum, confirmandas per aduentum illius hominis qui
uult sedere in templo dei id est regnare in consensu
hominum ubi solum deum per suum uerbum regna-
re oportet, & confirmandas secundum operationem
Satanae, in omni potentia & signis & prodigijs men-
daebus, & in omni seductione iniquitatis? Ita ut
quemadmodum Christus praedixit oportuerit hic etiam
ad tempus errare & seduci electos, ut per eos in-
dicio dei seducerentur alij qui malunt errores & pec-
cata sanctorum sequi quam dei uerbum, ipsi autem electi
postea cognito errore resipiscentes saluarentur. Nam
legimus de quibusdam, inter quos est beatus Bernhar-
dus qui in fine uite omnem iustitiam humanam et duos

G v h unius

rum adinventionum labores ante per aliquot annos
peractos contemnentis, confessi sunt palam sese sola
dei misericordia per sanguinem Iesu Christi salu-
uandos. Alij autem contemnentis dei uerbum in pul-
chris suis erroribus derelicti sunt, non enim habue-
runt dilectionem ueritatis, ideo misit eis deus ope-
rationem erroris & efficacem errorem, qui non po-
tuit ab eis aliter accipi quam mera sanctitas, de qui-
bus ipse dicit in psalmo. Dimisi eos secundum deside-
ria cordis eorum, ibunt in adinventionibus suis. Hor-
rendum est hoc dei iudicium si quis uidere posset,
nepe sic nos relinqui nobis in adinventionibus huma-
nis, & sequi que nobis recta & sancta uidentur
non que dei uerbo.

Quando audis illud regnum, quod prohibet nup-
De mira- tias & abos, confirmatum non dei uerbo, quid enim
culis. ueritas mendacium confirmaret? & dei uerbum ho-
die querit ista impietas quo se defendat & inue-
nire non potest, sed confirmatum secundum opera-
tionem Satane, in omni potentia & signis & pro-
digis mendacibus & in omni seductione iniquitatis,
quid queso boni tibi sperare licet de miraculis que
passim referuntur? multa fuerunt Satane illusiones,
quibus illudit nonnunquam etiam optimis uiris, ut
per eos alij seducerentur, quemadmodum ante dixi-
mus, atq;

mus, atq; per hæc confirmatum est purgatorium illud, & nundinationes missarum, fraternitates extrafraternitatem Christianam, peregrinationes etc. Omnes nocturnæ siue diurnæ uisiones siue reuelationes & omnia miracula etiamsi uere fiant, quibus confirmatur illud quod non habet uerbum dei atq; adeo quod uerbum dei reprobatur, sunt meræ tentationes et seductiones. Nam Satan permittitur seducere & in errore confirmare eos qui dilectionem, ueritatis non suscipiunt. Immo & deus ipse eos nonnunquam ueris miraculis iusto suo iudicio seducat, postq̄ oblatum dei uerbum respuerunt, ut ipsi in errore pereant, & electorum fides hac tentatione probetur & exerceatur, id quod nobis ærtissime declarauit deus Deuteronomij decimotercio capite dicens.

Si surrexerit in medio tuâ prophetes, aut quæ somnium se uidisse dicat & prædixerit signum atq; portentum, & euenerit quod locutus est, & dixerit tibi. Eamus & sequamur deos alienos quos ignoras, & seruiamus eis. Non audies uerba prophete illius aut somniatoris, quia tentat uos dominus deus uester, ut palam fiat utrum diligatis eum an non, toto corde uestro & tota anima. Dominum deum uestrum sequimini, & ipsum timeat, & mandata illius custodite, & audite uocem eius. Ipsi serui uictis

etis & ipsi adherebitis. Propheta autem ille au-
fictor somniorum interficietur, qui a locutus est ut vos
auerteret a domino deo uestro, qui eduxit uos de ter-
ra Aegypti, & redemit uos de domo seruitutis ut
errare te faceret de uia quam praecipit tibi dominus
deus tuus, & auferes malum de medio tui.

Non susci-
piendu ad
salutem a-
ternā quod
non praeci-
pit deus.

His uerbis praemisit lex dicens. Quod praecipio
tibi hoc seruato ut facias, nec addas quicquam nec mi-
nuas. Solum suum uerbum uult deus ita a nobis
seruari integrū ut nihil addamus-nihil ei auferamus.
Si quis autem contra hoc uerbū uel saltē aliud uerbū
persuadere praesumpserit, ut sequaris altū dei quem
deus nō mandauit, ut praesumas ea quae uerbū dei nō
patitur, non debes audire eum, etiamsi quasi ex spi-
ritu sancto aliquid futurum praedixerit, & hoc ipsum
uere postea secutum fuerit, id quod certe non seque-
retur nisi deus faceret qui omnia facit. Cum itaq; non
debeas ueris credere miraculis contra manifestum
dei uerbum, quo loco habebis Satanae illusiones?
Aut cur non iudicio respicis etiam signa & prodigia
mendacā id est quae iactantur, praediciuntur, scribun-
tur ad confirmandos errores papisticos, et nunquam
facta sunt? Eo impudentiae quidam etiam nostris ten-
poribus proccesserunt, ut prudentibus uiris suo men-
dacio non potuerint non esse abominationi, atq; hic
uoluptas

voluptas fuit illis mentiri de sanctis, de purgatorio,
de reuelationibus e caelis, ex inferis &c. Lex iubet
tales occidi gladio. Nos autem eos, secundum uer-
bum Christi & Apostolorum, excommunicamus, id
est Satanae extra regnum Christi traditos declara-
mus, & occidimus eorum seductionem per uerbum
dei, quod contra eos praedicamus, quemadmodum
spiritu oris Christi id est euangelio sancto quod ex
ore Christi prodit, praedictum est ab Esaia & Pau-
lo impium Antichristi regnum occidendum, quod
in Christi confessores etiam hodie ferro et igni
seuit, sed suo brachio saeculari non praeualebit aduer-
sus brachium domini. Breuiter igitur contra uerbum
dei, quod mandauit nobis deus, nihil suscipiendum
ne miracula quidem etiam quae uere fiunt. Nam per
haec tentatur fides nostra an in uerbo persistere ueli-
mus. Si hic credideris miraculo contra uerbum, ac-
ctum est de salute tua.

Itaque nemo miretur si qui discesserunt a fide ita potue-
rint papisticis erroribus implicari, quando necesse est
recto carere iudicio et excocari ubi reliquerimus uer-
bum dei, quod est lucerna pedibus nostris, et lumē semi-
tis nostris, cui ut Petrus ait attendendum est ceu lucernae, in
caliginoso loco. Nam relicta ueritate ipsam umbram
et speciem tantum sequimur, quae species sub regno pa-
pistico

Iudas epis-
scopus non
Christi sed
Papisticus.

Iudas a pistico supra modum optima uidebatur, ita ut etiam
mat locu = horrendas blasphemias & peccata potuerit occultare,
los. ut proprie de eo dictum sit, in hypocrisi loquentium
mendacium, & speciem quidem habentes pietatis uim
autem eius abnegantes. Iudas proditor ille non uulga-
ris homo sed Christi Apostolus, multos habet imita-
tores, non Christi euangelium sed loculos & pecuni-
am amantes. Hi ut suam ambitionem & lucra se-
quantur Christum tradunt osculo id est sub specie bo-
nae pacis & dilectionis. Nisi enim bonam speciem pre-
tenderent, quos quæso seducerent? Nomine utuntur
dei, nomine Christi, nomine spiritus sancti, nomine
sanctæ ecclesiæ, nomine euangelij, nomine pastorum,
& sub istis nominibus agunt euangelij pro-
ditores. Hi sunt falsi prophetae qui ueniunt in uesti-
mentis ouium, intus autem sunt lupi rapaces.

Nunc uero audio illos tandem dicere, Nos non
prohibemus simpliater nubere. Nam nuptias com-
mendamus & a deo institutas fatemur, immo & pub-
lice in conspectu ecclesiæ coniuges copulamur, adulte-
ria & fornicationes damnamus, & præterea ex mis-
trimonio sciamus sacramentum ecclesiæ, multo sane
maiori honore quam illi qui negant sacramentum esse
ecclesiæ Christianæ, tantum ad reuerentiã sacramen-
torum tractandorum prohibemus coniugium clericis
& monachis

et monachis, quos tanto puriores esse oportet quan-
to sanctiora tractant. Nihil aliud his respondeo,
quam quod hæc sunt voces in hypocrisis loquentium men-
dacium. Quantis enim prohibitionibus grauastis con-
iugium a deo omnibus concessum, non solum clericis
sed et multis alijs prohibentes, per impedimenta,
quæ suxistis lege dei non prohibita, uel sola Summa
illa uestra Angelica declarat, si cui non uacet alia le-
gere. Quia propter siue permissatis coniugium ali-
quibus siue nullis, tamen certum est uos prohibere
nubere etiamsi tantum uni homini in terris prohibere-
tis, atque ita agitis cum doctrinis demoniorum. Vos ad-
ulteria et scortationes et immundicias alias ista prohibiti-
one, id quod negare hodie uobis non licet, multiplicastis.

Egrege uero honorastis matrimonium, dum ex Matrimum
eo fecistis sacramentum ecclesie, quasi inter Iudaeos nimum sa-
non fuerit coniugium, quasi etiam non inter Turcas mentum
possit esse coniugium aut inter gentiles alios, quan-
do Paulus filios Chorinthiorum sub gentilitate natos
dicit mundos id est ex legitimo coniugio natos, quasi
et inter impios qui se Christianos uocant et non
sunt, atque ideo non sunt de ecclesia, non sit coniuga-
um. Tamen rursus despectum idem coniugium,
fecistis, dum puriores et magis aptos declarastis ad
sacramenta Christi tractanda illos qui celibes sunt,
immo omnino inabiles fecistis coniuges et prohi-
buitis no-

buiſtis ne quis niſi celebs ſit ſacrorū miniſter. Con-
iunx ſecundū uos non poteſt prædicare, non poteſt
conſecrare corpus Chriſti, non poteſt eſſe epiſco-
pus, uix in neceſſitate permittitis ei baptizare, de quo
tamen uobis gratias agimus ꝓ iſtud magnum dei
opus laicis utcuq; permiffiſtis, dum portare plattas
et tangere calices uobis tantum ſeruatiſtis ut taceam ea
quæ uelut ſanctiſſima ſibi ſolis epiſcopi uoluerunt re-
lictæ, quando tamen humana tantum ſunt inuenta.
Eſto matrimonium ſit ſacramentum eccleſiæ, cur
uos illud negatiſ ueſtris clericis? forte ad eccleſiam
Chriſti non pertinent quibus ſacramentum eccleſiæ
negatiſ; Cur ergo eos præ cæteris eccleſiaſticos no-
minatiſ? Si ſacramentum eſt eccleſiæ, cur eccleſia
non utatur? quibus uſum ſacramenti eccleſiæ prohi-
betiſ declaratiſ certo ad eccleſiam Chriſti non perti-
nere. Videtiſ ue in quæ incommoda hac ratione in-
ciditiſ?

Sed dicitis. Sacramentum ordinis acceperunt
clerici, ergo ſacramentum matrimonij accipere non
poſſunt. Hæc enim duo ſacramenta ſe ſimul in uno
homine non patiuntur. Hiſ uerbis non facitiſ finem
mendaciorum hypocrifiſ tectorum, ſed fraudem quam
uobis ipſiſ facitiſ cœci non uidetiſ. Coniugium quod
deus inſtituit laicis committitiſ, humana mendacia
id eſt fictoſ characteres ꝓ conſcientiaſ cauteriatuſ
nobis

vobis seruat, ut ita deus cum peruersis, qui eius
reliquerunt atq; adeo oderunt uerbum, peruertatur,
quemadmodum cecinit psalmista. Tot sectas clericorum
& monachorum instituitis, qui absq; solitudine
& sudore uultus ex alienis laboribus alunde
pascerentur, contra praeceptum domini & Apostolorum,
quemadmodum supra diximus, & eisdem prohibuistis
ducere uxores, id quod deus nulli prohibuit,
ut ita omnia uestra pugnarent cum praeceptis
diuinis. Quis non uidet quam uoluerit Satan in
istis oafis per istam prohibitionem regnum omnis
generis libidinum multiplicari?

Hoc solum quero a uobis num sancti fuerint episcopi
quos instituit Paulus ad Timotheum et ad Titum scribens,
quos uult unius uxoris maritos, pudicas habentes uxores,
& filios omni morum probitate ornatos? Sine dubio apud uos
hodie essent haeretici, & haereticus Paulus qui talia scripsit.
Nonne praedicebant euangelium dei, magnum scilicet quemadmodum
Paulus ait pietatis mysterium? Ad quid alioqui episcopi
fuisse? Vestras enim unctiones qui habebant unctionem
a sancto, ut ait Ioannes, ignorabant. Non nouerunt uestras
rasuras, qui praedicebant arcumcisionem spiritus non
manufactam. Non agnoscebant aliud negotium sibi
commissum quam

Alij oline
episcopi at
que nunc.

H euangelij

euangelij predicationem, quam uos pro minima
functione habetis in uestro clericali, nisi quod nullos ad
mittitis nisi rasos & unctos & eosdem caelibes, quan-
do tamen illi quos sanctos sine dubio Paulus instituit
nihil horum agnouerint. Vestra unctio uana est,
nisi ungetur spiritus sanctus, quemadmodum unctus
est ille sanctus sanctorum & summus sacerdos Christus
Iesus dominus noster. Cui enim dabitur euangelium
Christi in pectus ut praedicet, ut maxime radatis &
ungatis?

Adminis- Quod si illi sancti episcopi ab apostolis instituti
tratio sa- predicabant euangelium sine unctioe uestra, sine
cramento- rasura, sine coelibatu, sine dubio tractabant etiam
rum inferi sacramenta Christi, baptismum aquae & eucharis-
or longe stiae refectioem. Nam sacramentorum tractationem
est quadi- longe inferiorem habebant euangelij praedicatione,
caone e- id quod hodie uos pro commodo & ocio uestro per-
uangelij uertistis. Itaque de praedicatione dicebant cum Pau-
lo, Vobis mihi si non euangelizauero, dispensatio enim
mihi credita est. Sacramenta uero etiam ipsi tracta-
bant, aut aliis potius committebant ut longe infe-
riorem functionem, ne suum illud euangelizandi opus ne-
gligerent, quemadmodum Paulus ait. Baptizauimus paucos
sed non misit me Christus baptizare sed euangeliza-
re. Hinc & beatus Laurentius Romanae ecclesiae
diaconus

diaconus longe aliter atq; nunc res habet, id est pau-
perum minister, qui plenus spiritu sancto, thesaurum
ecclesie id est pecuniã ab illis Romanis qui in Chri-
stum crediderant in eleemosinam collatam habebat,
ut in usus pauperum distribueret id quod & fideliter
fecit, Ille inquam Laurentius tantum diaconus, non
sane papisticus sacerdos, dixit ad beatum Sixium
martyrem, tunc Romanæ ecclesie presbyterum siue
episcopum. Experire pater num de generem tibi dele-
geris filium cui commiseris dominici sanguinis conse-
crationem. Ita refert beatus ambrosius eius uerba,
& ita quoq; uos canitis in ecclesiis uestris, id quod
tamen ille corruptor historiarum in historia Longo-
bardica legit sanguinis dispensationem, ueritus illud
quod Ambrrosius nequaquam ueritus est, nempe ne
diacono permetteret consecrationem sanguinis Chri-
sti, et nõ uidit aliud incommodũ, nepe si dispensationẽ
sanguinis Christi habuit diaconus, proculdubio di-
spensauit laicis, quemadmodum & in beati Cypri-
ani martyris scriptis uidere licet, id quod hodie ma-
xime hæreticum iudicatis. Sic & legimus q; beatus
Hypolitus martyr suos seruos & anallas in in edi-
bus suis, licet laicus, communicarit sacramento do-
minico quod a beato Iustino presbytero acceperat.
Nonne & apud Eusebium libro sexto parum eucha-
ristie infusum id est sanguinis Christi sacramentũ,

H ij puer

puer à presbytero acceptum adfert ad patrem suum
Serapioen? Quādo igitur illi primitiuae ecclesiae episcopi
maxima tractabāt est id sacrum Christi euāgelium,
nemo negat et alia tractasse quae sunt euāgelij signa
et confirmatio, nempe sacramenta dominica, et ta-
men habebant uxores et filios, nemo ne cogitabat
quidem de prohibendo, nemo ne somniabat quidem
istam uestram ex celibatu sacramentorum reuerenti-
am.

Alij olim
diaconi
quae papisti
a nunc.

Similiter nonne fuerunt sancti illi diaconi ab Apo-
stolis, instituti de quo legitur Actis .vi. quos Paulus
uult unius esse uxoris maritos, probatas habere uxo-
res et filios? Unde igitur maiorem sanctitatem fingitis in
uestris diaconis? Sed illi sancti erant quia sanctum habe-
bant spiritum, uestri sunt sancti quia non habent uxores.
Illi habebant, ut Paulus ait, mysterium fidei in con-
scientia pura, uestri ne ipsi quidem sciunt quid ha-
beant aut quid sint. Certum est uestros non esse
quod illi fuerunt. Ordinabantur enim in ministerium
pauperum, uestri autem tantum legunt in missis eu-
angelium ita ut nemo intelligat, quos Paulus in eccle-
sia taxare iubet, quemadmodum et iubet omnes uos
qui canitis tota die et nemo uestrum laicis interpreta-
tatur unde ecclesia acciperet aedificationem, exhorta-
tionem et consolationem. Sic enim ait. Nisi adsit
interpres, tunc qui lingua loquitur taxat in ecclesia.
Ut uideatis

Vt uideatis uestra non hoc esse quod iactatis, et dum
fingitis maiorem uestro cælibatu sanctitatem uos inu-
dere in ea quæ sancti Apostoli Christi per spiritum
sanctum damnarunt.

Quid si prophetia Pauli hac sola ratione uos com-
prehendat, quæ prohibuistis nubere episcopis et dia-
conis? Vbi enim dixerat de episcopis et diaconis et de
uxoribus atque filiis eorum, de moribus eorum et my-
sterio fidei quod est euangelium sanctum, statim sub-
iunxit. Spiritus certo dicit quæ in nouissimis tempo-
ribus spiritus mædaces prohibebunt nubere, quasi di-
cat, quod nos Apostoli Christi probamus ut episcopi
et diaconi sint unius uxoris mariti, hoc illi prohibe-
bunt et prohibebunt magna specie sanctitatis, nam in hypo-
crisi loquentur mendacium. Quocumque igitur uos uerteri-
tis certum est ex hac una prohibitione, qua prohibe-
tis coniugium uestris clericis uos defecisse a fide (quæ
hic Satanam posset uidere latentem) et attendere
spiritibus impostoribus et doctrinis demoniorum in
hypocrisi loquentium mendacium et cauteriatam ha-
bentium suam consensentiam. Nonne præstiterit nobis
ad dei ueritatem redire, utamque iurauerimus aut uo-
uerimus quam uobiscum o'noxios manere et alliga-
tos doctrinis demoniorum et cauterio impietatis?

Quemadmodum uero male cæsit uobis ista exau-

Et iij satio

Prohibent
uubere e-
piscopos et
diaconis
Nota.

Prohibent
cibos qui-
busdam tē-
poribus :

satio qua excusatis nō prohibuisse uos coniugium nisi tantum clericis & monachis, ita quoq; non suscipimus si dixeritis uos non prohibuisse cibos, quando carnem escam iudicatis esse bonam, tantum prohibuisse quibusdam temporibus, ut homines sanctum agnoscerent ieiunium quod etiam Christus commēdauit. Nā nihil aliud erit, utanq; dixeritis, quā in hypocrisis mendatiū ex doctrinis dēmoniorum. Etiam si uno tantum die prohiberetis quosdam cibos, tamen quis posset negare uos cibos prohibere? Nunc uero tot diebus per annum uexatis hominū conscientias hac una prohibitionē, ut faciant sibi peccata ubi peccata non sunt, id quod interim curauit in suo regno homo ille peccati & filius ille ad perdendum paratus, ut peccata tantum multiplicarentur per humanas traditiones, quando euangelium predicare non potuit id est remissionem peccatorum per Iesum Christum dominū nostrum. Taceo q; Carthusianis & quibusdam aliis monachis perpetuo interdicitis esum carniū, ut supra modum uideatur sanctitas, non ubi fides sed ubi sit abstinentia carniū. Hoc certe multo atrocius a uobis curatum est quam a pseudapostolis, qui illas tantū carnes prohibebant quas lex Moysis prohibuerat. De hoc pudendo turpiq; errore q; in cibis queritis iusticiam nōnihil supra diximus per quod sicut et per alia negatis dei misericordiā per Christū nobis exhibitā.

Nam

Nā quādo ex sola in Christū fide iustificamur, uos in
abis qui post digestionē egeruntur queritis iusticiā.

Commendat quidem Christus ieiunium, sed dicitur
quos dies, quos abos nobis præscripserit, immo dicitur
quos unq̄ abos quacunq̄, etiā die prohibuerit. Quod
igitur Christus uoluit esse liberum, hoc uestra prohibi-
tione scāstis coactum, ne non & hic essetis Christo
aduersi, & ne non Antichristos ageretis. Adeo estis
uestris occæcati ieiuniis ut quæ uera ieiunia sint igno-
retis. Ieiunandum enim est sine demoniorum isto
rum legibus, id est ut non quæras per hoc iustificari,
nō merita somnias si feceris, non demerita si non fece-
ris, sed libere ieiunandum id est libera conscientia,
quocunq̄ abo, quocunq̄ tempore, quibuscunq̄ mo-
dis tibi uisum fuerit, secundum rationem tui sani cor-
poris ad hoc tantum ut sicut mente ita & corpore sob-
brii simus, ne insoleſcāt corpora contra spiritū, id est
ne, quemadmodum Christus dicit, corda nostra gra-
uentur crapula & ebrietate, ut semper simus parati
ad diem illum uenturi Christi. De uestro ieiunio uos
ipsi dicitis in Esaiā capite quinquagesimo octauo. Qua-
re ieiunauimus & non aspexisti, humiliuimus ani-
mas nostras & nefasti? Sed a deo auditis. Non est
hoc ieiunium quod elegi & c. Et a Paulo ad Colossen-
ses. Quæ sunt inquit rationem quidem habentia sa-
pientiæ, sed in superstitione & humilitate, & non

Ieiunium.

H iij ad parat

ad parcendum corpori, non in honore aliquo ad sa-
turitatem carnis.

Papiste in
creaturis
inueniunt
peccatum
Cristiani
autem gra-
dium acci-
onem.

Sed neq; hoc uerum est quod diatis uos iudicare
omnem creaturam esse bonam, dum in usu creature
facitis uobis peccatum, dum utimur secundum dei uer-
bum & uoluntatem. Certe feria sexta non prohibe-
tis nobis edere, id quod ne uos quidem seruaretis,
sed edere carnes, dum ergo quisquis edit feria sexta,
secundum uos non peccat, sed quisquis edit carnes, se-
quitur q; in carnis inuenitis peccatum & creatu-
ram dei bonam damnatis. Non igitur aufugietis quum
hec prophetia uos certissime notet et comprehendat,
etiamsi diatis. Carnes quidem sunt bonae sed non
debent edi in diebus ieiuniorum. Nam, ut taciam
q; hęc differentia dierum sit quoq; ex doctrinis de-
moniorum, Paulus hic non diat de bonitate nature,
sed de bonitate usus, dum diat. Omnis creatura dei
bona est, scilicet ad usum ad quem creauit eam deus,
bona est inquit ut scias te non peccare si recte utaris
non contra dei preceptum, Hanc esse hoc loco senten-
tiam, ex ipsis uerbis que adduntur tam notum est
quam quod notissimum. Sic igitur damnatis abos
quemadmodum damnatis uxores, utinam autem idē
prescriptum in utraq; prohibitione seruassetis per-
mittendo sic uxores aliquo tempore sicut permisistis
carnes.

carne. Nam tamen si iniustum & hoc fuisset ut aliquo tempore prohiberetis id quod uestri confessores in laicis nonnunquam tentauerunt, tamen quis non uidet multo tolerabiliorem legem fuisse? Vos impie legibus efficere uoluisstis ad reuerentiam ut dicitis sacramentorum quod qui uere Christiani sunt libere prestant etiamsi sint episcopi & sanctorum ministri in ecclesia dei. Norunt a quibus rebus & quando sit abstinendum, etiamsi uos nihil prescribatis. Qui autem Christiani non sunt, uestris iusticiariis legibus etiam seruando percunt.

Opere preadum est etiam uidere qui pergat spiritus Ad usum
declarare doctrinas demoniorum in istis exemplis nostrum et
duobus, quae proposuit ut ex eis alia metiri mur. Ci gratiarum
bos inquit creauit deus ad percipiendum. Ergo qui actione cre
prohibent percipere abos, contra dei creationem & ata omnia
ordinationem prohibent, & declarent se esse anti-
theos & Antichristos, prohibent enim quod deus
uult, & faciunt peccata in conscientia ubi Christus
suo sanguine debuit mundare. Qui inquit non est
mecum contra me est. Quicquid hic finxerint excusa
tionis, quicquid sanctitatis, nihil aliud rursus erit
quam in hypocrisi mendacium, & si fingunt bonas
conscientias & bonas intentiones, nihil aliud erunt
quam saueriat & conscientie. Debet enim homo scire
H v sua deo

sua deo placere, non ex sua bona intentione sed ex dei
uerbo. Sed uideamus & reliqua.

Pij edendo
gloridibāt
deum, &
blasphemāu
quidā suo
ieiunio.

Cibos creauit deus ad percipiendum cum gratia-
rum actione fidelibus & ijs qui cognouerunt uerita-
tem quia omnis creatura dei bona est, & nihil reijda-
endum quod cum gratiarum actione percipitur. Tanta-
tum uult deus ut utendo creaturis agnoscas datorem
& gratias agas. Hic duos tibi statuo ob oculos, ut ut-
deas longe aliud esse dei iudicium quā mundi, &
esse coram deo blasphemiam quod mundus iudicat seu
utilitatem. Est aliquis qui edit diebus quos uocant ieiu-
niorum carnes, et gratias agit deo, q̄ ubi dedit esu-
rientem uentrem dederit etiam unde saturetur, et quā-
do ad saturitatem, panis satis esset, dat etiam carnes
dat & alia unde non solum ad necessitatem sed etiam
ad uoluptatem siue si mauis ad maiorem corpusculi no-
stri commoditatem saturemur, quemadmodū in psal-
diatur. Ut exhilaret faciem oleo, & uinum letificat
cor hominis, cum ad bibendum uidebatur sufficere
aqua. Interim qui edit, multiplicis istius beneficii, be-
nigni in nos dei patris memor, multipliciter gratias
agit. Est & alius qui tunc non edit carnes sed pisces
(sic enim differentiam nobis faciunt, quando tamen
non ignoramus carnem etiam esse piscium) & som-
niat sibi aliqua merita, indulgentias & iudicat
alios esse

alios esse peccatores & hereticos qui carnes edunt.
Hic non agit gratias deo, nisi forte istas. Gratias ago
tibi deus quod non sis sicut ceteri hominum. Quas enim
gratias ageret deo qui creaturam dei interim damnat
immo homines multo se meliores qui creaturis utun-
tur cum gratiarum actione? Quid pietatis haberet
qui ad iniuriam misericordiae dei & sanguinis Ihe-
su Christi iusticiam suam quaerit in ijs quae edit?
Non hic dico de infirmioribus in fide fratribus, qui
non audent edere ne deum offendant, nam & isti
gratias agere possunt dum manducantem non iudicent,
ut ait Paulus, id quod isti iusticiarii seruare non pos-
sunt. Ferendi sunt infirmiores donec fide conuales-
cant & intelligant ueritatem.

Priori itaque illi cum deo optime conuenit & cum
hominibus. gratias enim agit deo & nullum homi-
nem damnat. Alter autem contra deum agit dum fi-
dit in suo ieiunio & adorat opus manuum suarum,
agit & contra proximum dum eum iudicat, damnat
& hereticum facit. Fit itaque iudicio dei qui cum per-
uersis perueritur, ut qui praeter ceteris suo ieiunio uult
esse Christianus, nihil minus sit, sint autem quos
ipse iudicat damnatos. Nam quando sola in Christum fi-
des sumus Christiani, cuius fidei certissimum symbolum est
charitas.

charitas, iste pro eo ut crederet in Christum crea-
dit in ieiunium, & pro charitate exerat odium
pharisaicum. Qui ergo Christiani sunt sentiunt cū
Paulo dicente. Cur mea libertas iudicatur ab aliena
conscientia? Si ego cum gratia participo, cur blas-
phemor pro eo q̄, gratias ago, Et scandalum tatum
cauent, quemadmodum ibidem admonentur. Siue in
quit manducatis siue bibitis siue aliud quid facitis om-
nia in gloriam dei facite. Sine scandalo estote Iudeis
& gentibus et ecclesie dei fiat et ego per omnia om-
nibus placeo, non querens quod mihi utile est sed
quod multis ut salui fiant.

Litera bu-
tygica.

Vbi nunc sunt literæ illæ papales quas butyricas
uocant? quibus pro pecunia permittunt hæresim id est
edere butyrum in quadragesima, permitterent etiam
nobis euangelium si daremus pecuniam, nisi q̄ euangeli-
um pro ipsis prædicari non possit. In illis literis
scribunt se per mittere butyrum de utriusq̄; medici
consilio. Alterum medicum corporis alterum anima-
rum uocant. Verum mendax appellatio est, quando
medicus animarum dicitur qui per prohibitionem ci-
borum aut permissionem caret, non per uerbum dei.
Et serè fit ut isti personati animarum medici occis-
animabus etiam occidant corpora, dum efficiunt ut
boni medici corporum qui suadent uti salutaribus cis-
his non

bis non audiantur. Hinc Carthusianum egrotantem
prius mori uolunt antequam permittant edere carnes
licet etiam omnes medici corporum hoc suadeant.
Ita iste austeritate conscientie semper promouent in
hypocrisis mendacium, & auertunt homines a gra-
tiarum actione in blasphemiam conditoris omnium
& rerum ab eo conditarum. Occidunt homines, et
homicidium hoc pro iusticia & sanctitate & gloria
dei habent.

Addit Paulus. Fidelibus & ijs qui cognouerunt
ueritatem. Omnia enim munda mundis, coinquina-
tis autem et infidelibus nihil est mundum sed inqui-
natae sunt eorum mens & conscientia. Profitentur
se deum id est ueritatem nosse, factis autem negant,
cum sint abominabiles & increduli & ad omne
obus bonum reprobi. Sine fide enim impossibile est
placere deo, & quicquid sine fide fit peccatum est.
Sine fide autem sunt & fiunt omnia, per quae fidu-
ciosa nostrae salutis auertitur a deo in creaturam & in
iustitias operum nostrorum, dum per nostra opera
querimus salutem, quam gratis offert pater ille mi-
serationum per Ihesum Christum dominum nostrum.
Fide itaque purificantur corda, quemadmodum ait Pe-
trus in Actis Apostolicis purificatis autem cordibus,
pura sunt & uerba et opera, quae ex purificatis cor-
dibus pro-

Sine fide
liquid fieri

dibus proliunt, arbor enim bona non parit fru-
Fide puri- ctus malos, hic fidetur deo solo in omni necessitate et
ficantur corporis & anime, hic amatur uerbum ipsius, hic
corda. succurritur proximo egenti tribulato, peccatori, despe-
rato, & succurritur gratis nulla quaesita mercede uel
gloriae uel alterius retributionis, quemadmodum de-
us gratis succurrit nobis, hic nullus iudicatur aut dana-
tur. Hic mutuo portantur aliorum ab aliis onera, ne-
mo fastidit inferiorem, nemo inuidet superiori, supe-
riorem potius quisq; alium arbitratur, & honore ali-
os praenit, tantum abest ut hic contentio, clamor,
inuidia, odium & caetera pestes locum habeant.
Atq; haec bona sunt purificati cordis, quae non inue-
nies in iusticiarijs nostris.

Iusticiarij Sperant uero iusticiarij suis ieiunijs, in
infideles. sanctorum inuocationibus, in lectione horarum
canonicarum, in peregrinationibus, in bullis pa-
palibus, & in reliquis obseruationibus, quae
sunt humane adinventiones non dei praecpta, pro
quibus etiam deus uitam aeternam non promisit, ut mi-
seri nesciant quid & quare sic faciant, nisi q; sedu-
cti credunt mendacijs humanis, quae se sancta hypo-
crisi uendunt incredulis, hi dum sic fidunt talibus,
quos secundum primum praecptum oportebat solo fi-
dere deo, impuris cordibus sunt quae sola fides in de-
um purificat

um purificat per Iesum Christum, Hinc edunt qui-
dem fructus in spem bonos, in hypocrisi loquentes
mendaam & comenteriam habentes suam con-
scientiam, sed nihil horum potest placere deo,
quando sunt increduli & ad omne opus bonum re-
probi, & Christus Matthei septimo uocat eos ope-
rarios iniquitatis, preterea nihil horum seruit pro-
ximo per charitatem, & tamen sola que proximo im-
pensa sunt agnoscentur a Christo quando dicet, esu-
riui & dedistis mihi manducare. Sitiui & c. id
quod & Paulus ad Titum sic dicit. Disant nostri bo-
nis operibus preesse, ad usus necessarios, ut non sint
absq; fructu. Cui ergo seruiunt iustiarum illi nisi si-
biipsis? sua querunt, suum honorem & de se esti-
mationem defendunt, sese iudicare nituntur, fer-
uent inuidia & odiis, ut pleni sint Satana qui se
Christianissimos faciunt. Atq; adeo in tantam insa-
niam hodie prorumpunt ut uelint una hora (deo
interim iridente eorum consilia) perditos quot-
quot fauent euangelio Ihesu Christi domini no-
stri.

Si Christiani sunt, unde eis tantum odium in
euangelium Christi, quod certe hodie claris uer-
bis, non obscuris interpretationibus mundo pre-
dicatur? Si oderunt euangelium, unde queso sunt Chri-
stiani? Certe non inuenient unde dicat se Christianos.
nisi ex tra

nisi ex traditionibus humanis, neq; inuenient quo
damnent euangelij amatores nisi ex traditionibus hu
manis, que sunt ut satis clare dictum est doctrine
Timent ir demoniorum in hypocrisi loquentium mendacium.
regulitatē. Satan erat homicida ab initio. Vobis impij homi
cide, qui diligenter soletis auere irregularitatem,
et dicere coram Pilato, nobis non licet occidere quem
quam. Nam in uiam Cain patris uestri abiistis qui
sacrificatis uestra opera infidelia, et Abelū occidere co
gitatis, ut uerū uideamus quod Paulus ait de illis qui
resistunt ueritati, q; diabolus tenet eos captiuos ad
suam ipsius uoluntatem.

Manifeste autem declarat hic spiritus sanctus infi
deles esse et ignorantes ueritatis qui prohibent nu
ptias et cibos, qui tamen hodie se iactant sanctissi
mos et magistros omnium, quasi omnes errent quot
quot doctrinas demoniorum non sequuntur. Solum
dei uerbum lux est, traditiones autem humane sunt
ignorantia ueritatis. Infideles et qui cognouerunt
ueritatem utuntur creaturis secundum dei uolunta
tem cum gratiarum actione. Infideles autem et qui
ignorant ueritatem sed cæci sunt et duces cæco
rum, prohibent usum creaturarum non prohibente
deo, atq; ita blasphemant, tantum abest ut gratias a
gant. Discesserunt ergo a fide et attendunt spiritibus
impostoribus et.

Porro

Porro ueritas sic habet, id quod hypocrisis non
nouit, q̄, omnis creatura dei bona est, & nihil reij-
ciendum quod cum gratiarum actione percipitur.
Bona est inquit non solum in se secundū illud. Vidit
deus cuncta quæ fecerat & erant ualde bona, sed etiā
& uel maxime ad utendū, de qua bonitate hic agitur,
nam additur. Nihil reijciendum quod cū gratiarum
actione percipitur, et alibi dicitur. Omnia mūda mūdis
inquinatis autem nulla creatura est muuda, quæ de
usu creaturæ diā nemo dubitat. Ne uero quis som-
niaret, id quod solent qui ex ista prædicatione faciunt
libertatem carnis, q̄, etiam liceret uti creaturis con-
tra præceptum dei, id quod esset abuti, quemadmo-
dum iste abusus cæperat inualescere apud Chorinthios, ut
alius duceret noueram suam, alius scortationem lice-
re putaret & contendere pro re sua in iudiāo. &
Ne quis inquam hoc somniaret, additum est. Cum
gratiarum actione. Non est gratiarum actio sed
blasphemia dum dei ordinationem tua falsa libertate
peruertere cupis. Quanquam quid attinet istud di-
cere, quando interim loquamur de fidelibus & ijs qui
cognouerunt ueritatem, qui non possunt uelle ea quæ
deus prohibuit? Nam ut maxime etiam peccent, ta-
men nunquam sua peccata probant sed damnant &
contra per spiritum luctantur.

Hic merito queris quare dicat Paulus, Creat
esse creas

Omnis cre
atura bona
fidelium.

Cum grati-
arum acti-
one.

Omnia sūt
fidelium &
fidelium
creata.

esse creaturas fidelibus et ijs qui cognouerūt ueritatē
ad perāpiendum cum gratiarum actione, quando tamen
manifestum est et infideles uti creaturis et quanto
quis nequior est tanto gaudere meliore fortuna. Respondeo.
Magna consolationi debet nobis esse hoc uerbum. Deus creauit fidelibus, ut sciamus, nos
dum utimur creaturis cum gratiarum actione, uti rebus
nostris, & ideo nos iuste uti & cum bona conscientia,
quæ conscientia bona præciosior est Cæsi diuitiis, et iucundior
omnibus mūdi deliciis, quemadmodū psal. ait. Melius est
modicum iusto super diuitias peccatorum multas, & Salomon,
Melius est habere bucellam panis cum gaudio quam domū
plenam cū iurgis. Fidelium esse omnia etiam alibi indicat
Paulus, dum ait omnia edenda quæ uenduntur in macello,
quia Domini inquit est terra & plenitudo eius. Si domini
Christi sunt omnia quæ sunt in terra, sunt & nostra qui
sumus per fidem in domino & unum cum ipso. Omnia enim
sunt subiecta nobis in Christo. Quomodo enim qui dedit
nobis et pro nobis filiū suū unigenitū, non cum illo
nobis omnia donasset?

Creata omnia esse fidelibus clare indicat historia
Geneseos ubi dicitur. Creauit deus hominem ad imaginem
suā, ad imaginem dei creauit eum, masculum et foemina
creauit eos benedixitq; illis deus et ait Crescite et multiplicamini
et replete terram et subijate eam, &

eam, & dominamini piscibus maris & uolatilibus cæ-
li & uniuersis animantibus quæ mouentur super terram.
Dixitq; deus. Ecce dedi uobis omnem herbam
adferentem semem super totam terram, & omnia li-
gna fructifera & quæ habent in semetipsis semen, ut
sint uobis in escam & cunctis animantibus terræ om-
niq; uolucris cæli et uniuersis quæ mouentur in terra
in quibus est anima uiuens, ut habeant omnem her-
bam uirentem ad uescendum. Vides itaq; homini à
deo data & subiecta omnia, antequam per peccatum
recessit à deo, dum dei imago in ipso uidebatur, atq;
hoc est quod hic dicitur. Creauit deus abos fideles
& ijs qui cognouerunt ueritatem.

Similiter qui post peccatum, ubi nemo potuit esse
iustus, nisi non imputante deo peccatum, imputante ue-
ro iustitiam, benedixit deus Noë & filius eius, quos
fideles & iustos ipse fecerat, non imputando eis pecca-
tum, quando reliquos omnes diluuiio perdiderat, &
dixit, Crescite & multiplicamini & replete terram,
& terror uester ac tremor sit super cuncta animalia
terræ & super omnes uolucres cæli cum uniuersis
quæ mouentur super terram. Omnes pisces maris ma-
nui uestre traditi sunt, et omne quod mouetur et ui-
uit sit uobis in abũ, quasi olera uirentia tradidi uobis

I ij oia, id est sicut

fiat ante dedi fructus terre uobis in escam, ita nunc
insuper do carnes piscium & aliorum animantium.
Ex quo rursus liquet. Fidelibus a deo creatas &
traditis creaturas. Id quod etiam tam multe benedi-
ctiones, in lege promissae ijs qui audirent uoci dei,
declarent.

Infideles
nihil pro-
prium pos-
sident in
quo non
peccant.

Si igitur fidelium sunt omnia quibus creata &
tradita sunt, consequitur statim infideles utamq; a-
bundant, utamq; floreat omnibus bonis, utamq;
scelera uideantur, infelicissimos esse & miserimos
qui nulla creatura recte utantur id est cum bona co-
ram deo conscientia, quando nihil iuste coram deo
possident. Habent quidem multa sed non sua, pec-
cant itaq; in omni creatura siue edant siue ieiuent,
siue ducant uxores siue non ducant, siue cantent siue
lugeant, siue appas habeant siue chlamides, & ut
amplius mireris peccant etiam utendo ista aura uita-
li, ut recte dixerit ille quisquis fuerit. Omnis impio-
rum uita impietas est. Nam & Christus dixit Iu-
daeis. Nisi credideritis q ego sum, in peccato uestro
moriemini, & Paulus. Quicquid non est ex fide
peccatum est. Miserimus sit necesse est, qui consci-
entiam non habet q ipse suaq; omnia que tentat &
uersat deo placeant. Ditissimus rursus qui hanc con-
scientiam ex deo doctus habet, utamq; parum uideat-
ur habere

tur habere, utcumq; etiam inopia premi.

Dominiū in creaturas quod acceperamus, per peccatum Adæ perdidimus. Qui enim creaturas habemus quando creatorem amisimus? Cum deo recedente omnia recedunt, ut licet maneat beneficiū dei, dum creatura seruire cogitur uanitati, nulla tamen creatura seruit in salutem. Licet enim pater faciat suum solem oriri super bonos & malos, tamen hi non meliores inde fiunt, illi autem gratias agunt et agnoscunt beneficium patrem. Non negat impio sua beneficia sed grauius ex his damnatur dum non agnoscat benefactorem, audit enim postea. Fili recorde q; bona accepisti in uita tua. Pii autem licet eisdem quandoq; abundant tamen corde in solo datore herent non in datis & agnoscunt se dispensatores, quibus post hanc uitam restant ea bona quæ in deo sperauerant.

Adam omnia perdimus.

Verum quod per Adam perdita dei imagine amissus, in Christum credentes integrum recipimus. quomodo enim non cum illo nobis omnia donauit? Hic redit iustitia id est imago dei, de quo Paulus ait. Renouamini spiritu mentis uestre & induite nouum hominem, qui secundum deum creatus est in iustitia & sanctitate uera. Hinc et ad nos pertinet
I ij quod

In christo omnia recipimus.

quod in psalmo ad deum de Christo dicitur. Omnia
subiecisti sub pedes eius, oues & boues, pecora, uo-
lucres, pisces, Hinc & Paulus nobis dicit. Omnia
uestra sunt siue Paulus siue Apollo siue Cephas, siue
mundus siue uita siue mors siue presentia siue futura.
Omnia enim uestra sunt, uos autem Christi, Chri-
stus autem dei. Qui autem in Christum non cre-
dunt, nihil eorum quae in Adam perdidit recipi-
unt. Non ergo mirum si nihil coram deo bona con-
scientia possident, qui omnia perdidit & nihil
repperunt, ut uideas quae quandoque legis in scriptu-
ris quid uelint. Impij de terra perduntur, iusti au-
tem hereditabunt terram & inhabitabunt in sae-
culum saeculi super eam. Et similia. Hinc canit psalm.
Ne timueris cum diues factus fuerit homo & multi-
plicata fuerit gloria domus eius, quia cum interierit
non sumet omnia, neque descendet cum eo gloria eius,
Ex his notum puto quare Paulus dixerit abos crea-
tos fidelibus & is qui nouerunt ueritatem, alij om-
nes sunt male fidei possessores.

Sed hic obstreperit aliquis dicens. Si nihil refert cor-
am deo qui uiuant impij, ergo cur non fornicentur
adulteria committant, furentur, faciant quiduis?
Respondeo, longe aliud est cum loquimur de iusti-
tia que coram deo ualeat & cum de iustitia
auii

diuili. Iusticiam diuilem etiam uult deus, ne quid turpe uideant boni & iniurijs obruantur. Itaque & in lege instituit gladium & nunc quoque magistratus diuiles approbat, in defensionem bonorum & castigationem malorum, quemadmodum ait Paulus quod principes non sunt terrori bonis sed malefactoribus, nisi quod Satan omnia peruertit. Sed haec iusticia nihil est coram deo, id est non est talis quam ipse pro iusticia accipit, non enim mundificat cor, sed manus ab externo opere prohibet, quae iusticia est quoque phariseorum.

Iusticia diuilis,

Porro quando dicit. Omnis creatura dei bona est certum quod non de solis cibis dicit, sed de omnibus creaturis quibus fideles recte utuntur id est cum gratiarum actione. Ergo & mulier bona est, quam non sortu facio contra dei praecipuum, non condemno quasi peccatilisset mihi ista creatura uti id quod esset blasphemia in conditorem, sed facio eam uxorem meam quem admodum deus ordinauit, & utor eam gratiarum actione quod quando deus non dedit mihi ut aliter uiuere liceat, inueniam hic remedium contra sortationem, ut taceam alia quae deus abscondit ab oculis stultorum qui nihil aliud nouerunt quam istum sexum damnare. Neque hic generalibus uti sententis scripturae opus est satis manifeste obuiauit deus doctrinis demoniorum

Omnis creatura bona etiam mulier.

I iij quando

quando magno consilio creauit fœminam dicens. Non
est bonum hominem esse solum, faciamus ei adiuto-
rium simile ipsi. Et Salomon ait. Qui inuenit mu-
lierem inuenit bonum, & hauriet iucunditatem à do-
mino. Que sententia multo melior est quam omnia
quæ Hieronimus contra Iouinianum congescit.

Qui inue-
nit mulie-
rem.

Mulierem dicit bonam creaturam & bonam ad
utendū, nā de bonitate usus loquitur quādo loquitur de
eo qui inuenit mulierē. Impietas timet rixas, contenti-
ones, odia, dilapidationē rerum, perpetua dāna &
carceres se in muliere inuenturam, & ferē fit, ut
quemadmodum Solomon ait, quod timet impius ue-
niat super eum, non uitio mulieris quæ utcunq; in-
commoda uideatur iudicio carnis, tamen iudicio spiri-
tus bonum est, sed uitio impietatis uiri, quæ bono
non nouit recte uti. Immundis enim & infidelibus
nihil est mundum. Qui autem timet deum certissi-
me in muliere inuenit bonum, atq; ideo inuenit ip-
sam mulierem esse bonum, habetq; pro commoda
eam etiam quæ impio ualde incommoda futura
fussset. Nam primum agnoscit se eam accepisse
ex manu benigni patris dei, iccirco omnia quæ cum
ea & in ea accepit, utcunq; mundus iudicaret incom-
moda, habet pro commodis, non solum ad salutem
eternam sed etiā ad huius uitæ necessitatē. Sic sentit
• Si aliter mihi expediussset deus aliter mihi proui-
disset

disset. Neesse est commodum esse quod deus mihi
obtulit, quem ut in aliis ita & in hac re patrem non
dubito. Nouit pater noster quibus nos indigamus
etiam antequam petamus eum. Quæ infidelis pru-
dentiæ carnis mihi quandoq; suggerit dicens. Si aliam
duxisses pulchriorem & prudentiorem, modestiorem
melius habuisses, illa inquam fuissent mihi mors fu-
tura. Nam deus incommoda mihi, nouit, iccirco non
dedit. Nihil futurum fuit mihi adeo bonum atq; illud
quod dedit mihi pater deus.

Hinc talis maritus, quia Christianus est, facile
agnoscat beati Petri Apostoli admonitionem. Viri sint
cohabitantes cum uxoribus secundum scientiam,
quasi cum infirmiori uasculo muliebri, impertientes
honorem tanquam coheredibus gratiæ uitæ, ut non
impediantur orationes uestre. Hic fit etiam ut mu-
lier talem sæpe experta maritum suos agnoscat de-
fectus, & incipiat gratias agere deo q; talem dede-
rit. Atq; ita in tali coniugio, si in deum respicias,
gratiarum actio adest, si in coniuges, omnia per
deum commoda. Fide hic opus est, cæro ista ridet
ut stultitiam. Hæc est benedictio dei, timentibus ip-
sum promissa in psalmo, qui incipit. Beati omnes
qui timent dominum &c. Qui ergo inuenit mulie-
rem inuenit bonum.

I ♡ Quod

Iucunditas
a domino
in cōiugio

Quod autem additur. Et hauriet iucunditatem si
ue uoluptatem a domino, oppono omnibus incommo-
dis, quæ ratio humana & prudentia carnis de uxo-
ribus excogitare potest & quæ hactenus scriptæ sunt
satis impic, & quæ porro scribi possunt, item eti-
am omnibus incommotis quæ necessario adsunt con-
iugibus, de quibus Paulus. Tribulationem inquit car-
nis habebunt huiusmodi. Que enim incomoda non
commoda immo iucunda faceret uoluptas quæ uenit
a domino? Nonne uoluptas hæc maior sit necesse est,
quam quæuis carnis tribulatio? Nam ut taciam, &
deus maritum honore diuino dignatur dum facit eum
dominum uxoris dominum filiorum, dominum fami-
lie, dum benedicit eius rebus & suppeditat uictum,
dum facit pulchra prole beatum, dum consulit eius
sanitati, non enim ne in his quidem derelinquit ti-
mentes se, nam de his solum loquimur, tametsi eti-
am inter impios melius sit honestis coniugibus quam
scortatoribus utamq; diuersum sentiant, quid non
mellis habet, quid non tribulationis superat illa uo-
luptas a domino, nempe leta & recta conscientia qua
scit se uxorem a deo accepisse, atq; adeo ex manu dei
patris accipere omnia siue prospera siue aduersa car-
ni iudicentur, icarco se omniaq; sua in coniugio deo
placere, etiam illa non imputari per quæ quandoq;
peccatur. Hæc conscientia assuescat ut etiam inapiat
gaudere

gaudere q̄ coniecta sit in illam conditionem in qua
multis cogitur prodesse, neq; uellet pro omnibus mun-
di bonis istam sortem, dum interim deus uult, esse
commutatā.

Ex his notū est, sicut ābi boni sunt ad usū ita &
mulierem ad usū bonā esse, et non nisi doctrinas de-
moniorū esse quae ista prohibēt. Qui autē ista uult
ignorare ignoret suo periculo, condēne tuerbū dei, se-
quatur spiritus impostores, inueniet suum iudicē, erit
quādo frustra eū poenitebit, nos tantū consulimus il-
lis qui ueritatem dei scire perapiunt, ut ex doctrinis
demoniorum ad uerbum dei redeant. Ego quanto
diutius ista duo exempla (prohibentium nubere &
abstinere ā abis) inspicio, tanto magis miror Satanae
astutiam, qui suis doctrinis ita in hypocrisi potuerit. Que duo
loqui mendacium, ut sanctitatis specie prohibuerit illareicti ad
que deus & creatione & uerbo suo ipsi ad huc re = huc muu =
centi mundo commendauit, quam astutiam notauit do commē
Paulus, dum creationis & creaturarum meminit di = data .
cens. Cibos creauit deus, & omnis creatura dei bo-
na est. De abis dixit deus. Dedi uobis fructus ter =
re in escam, deinde & omne quod mouetur & uiuit
erit uobis in abum, quasi olera uirentia tradidi uo =
bis omnia. De coniugio autē. Crescite & multi-
plicamini & replete terram. Sic Satan semper sta =
tuit contra statuta dei, id quod primum fecit ille
serpens

fecit ille serpens in paradiso, & promittit magnam
sanctitatem, loquens in hypocrisi mendacium, ut im-
ponat infidelibus, quemadmodum & ille dixit. Eri-
tis sicut dii scientes bonum & malum.

At dicit mihi aliquis Hieronymus. Tunc dictum
est. Replete terram, nunc autem terra repleta est.
Respondeo. Sed deus non reuocauit suum uerbum,
& doctrine sunt demoniorum quae prohibent
bere. Virginitatis autem & perpetuae continentiae
alia est ratio, de quo satis ante diximus.

Iam uero non satis est Paulo dixisse omnem crea-
turam dei esse bonam id est qua bene & sancte utar-
is, nisi etiam clare dicit unde sit bona, licet hoc etiam
satis expressum uideri potuisset in uerbo gratia-
rum actionis, de quo ante dictum: Sanctificatur enim
inquit per uerbum dei & orationem. Esto infideli-
bus & hypocritis non sancta sit ad usum creatura
quia aut non gratias agunt, aut etiam in creatura
inueniunt peccatum & heresim ut uocant, Fidelibus
tamen sancta est, propterea quae habent uerbum dei
& orant, quemadmodum dicemus. Atque ita lucet cla-
rius est, uerbum Sanctificatur, non significare quod
creatura in se sancta sit ad utendum. Per eandem
enim creaturam quae in se bona est, alius peccat, alius
gratias

Sanctifica-
tur creatu-
ra.

gratis agit. Itaq; aliis bona est, alijs non bona, non
propter se sed pro ratione utentium, non est sancta
illis qui sine uerbo dei sunt & non orant id est plane
infidelibus, in quorum numero uel primarij sunt
qui attendunt doctrinis demoniorum, nam Paulus
ait eos discississe a fide utcuq; se fideles uocent.

Sic isto uerbo sanctificationis utitur quoq; ad Co-
rinthios dicens. Sanctificatus est uir infidelis per mu-
lierem scilicet fidelem, & sanctificata est mulier in-
fidelis per uirum scilicet fidelem, alioqui filij uestri
immundi essent, nunc autem sancti sunt. Id est con-
iunx fidelis potest sancte uti infideli coniuge & in
fidelibus filiis, non peccat eis utendo, prouidendo
&c. modo infidelis coniunx & filij fatiant quod ip-
sos in hac parte decet, imo peccaret fidelis coniunx
eos deserendo, tam sanctus est cum eis atq; cum infi-
delibus, nam sunt creatura dei, ad usum illum bona
quem deus instituit. Hic certum est infideles non esse
in se sanctos immo potius damnatos, sed sanctos
esse fideli, quando omnia munda mundis.

Sanctificatur inquit per uerbum dei et orationem,
Verbum dei non est mihi uerbum dei nisi credam. *Sanctificatur per uer-*
Per fidem ergo quae est in uerbum dei sanctificatur *bum dei,*
mihi creatura. Ergo quia habeo uerbum dei, san-
ctus est mihi quicunq; cibus, quocunq; die, sancta
est mihi uxor

est mihi uxor etiam si minister uerbi dei & sacramentorum sum, idem uerbum non permittet ut ab utraque uerba creatura, idem rursum docebit me in nulla creatura peccare qua uxor secundum deum cum gratiarum actione. Spiritus autem impostores, quia non habent uerbum dei sed doctrinas demoniorum, in abis & in muliere & in aliis creaturis inueniunt peccata, alioqui non tam diligenter prohiberent abos & nuptias, & suis mendaciis, quae in hypocrisis loquuntur iste cauteriate consuetudine, non sic pergerent obscurare, si fieri possit, diuini uerbi lucem, qua omnia sunt sancta credentibus.

Oratio per Porro oratio primum significat postulationem quam nobis postulo a deo & corporis & spiritus necessaria & creatura liberationem a malis. Postulat itaque fidelis id est qui sanctificatur. **sanctificatur.** habet uerbum dei & non credit doctrinis demoniorum & mendaciis hypocritarum, postulat inquam a deo, dicens Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Nostrum dicit, quia suum panem non aliorum uult manducare quotidianum, ne thesaurum in multos annos aut preciosa non necessaria postulare uideatur. Hodie, ne solutus in oratione sit pro crastino die quasi dicat, Cras etiam orabo si uixerem, & tu cras quoque dabis qui nosti quibus indigemus. Da nobis, non enim uult alium panem quam illum quem nouit se

novit se ex manu dei accipere, iniusta lucra non sequitur. Non norunt hanc orationem hypocritae, ex doctrinis demoniorum fingunt novos cultus dei, ut ex sudore aliorum ditescant, non laborant manibus ut suum panem manducent, fingunt longas orationes quemadmodum Christus dicit, ut deuorent domos uiduarum et grauius iudicium accipiant. Infelicis certe, qui etiam peccata id est usuras et rapinas sub specie cultus dei edunt. Et ferè fit ut qui iustitiam in abis quaerunt, iniusta lucra sectari non uereantur. Non placet eis ut edantur carnes feria sexta sed non displicet quod ipsi ex iniustitia uiuunt.

Deinde oratio more scripturae comprehendit etiam gratiarum actionem de qua supra diximus. Postulamus quae nondum habemus, gratias agimus pro acceptis, ut sic semper siue habentes siue non habentes non alio sed ad manum dei patris respiciamus. Hypocritae autem iniustitiarum, dum habent uidentur gratias agere, dum non habent non ex deo sperant, sed ad sua consilia fugiunt et humanas prouidentias, aut certe suis operibus et obseruationibus et meritis sperant se accepturos, quibus etiam omnia referunt accepta, atque hi inter eos sunt optimi.

Et sicut fidelis orat pro abis et gratias agit, ita quoque orat pro uxore, quando non ignorat uxorem bonam

bonam proprie dari á domino, quemadmodũ dixit Salomon, & pro eadem accepta gratias agit, ut supra diximus. Atq; ita intellige de omnibus creaturis quibus utitur. Igitur sanctificari creaturam per uerbum dei & orationem, nihil aliud est quam per fidem tibi esse ad utendum bonam & sanctam creaturam. Sola fides enim nouit uerbum dei, orat & gratias agit. Infidelitas ista non nouit sed pro uerbo dei habet doctrinas demoniorum. Non orat, licet plus ceteris orare uideatur, nam oratio solius fidei est, quæ fides ibi tantum est ubi uerbum dei regnat non doctrinæ demoniorum. Non gratias agit, nisi forte illas. Gratias ago tibi domine q, non sum sicut ceteri, quando enim patrem agnosceret, qui in aliis creaturis iusticiam & meritum, in aliis peccatum deputat? Conuenit ergo ista sententia. Sanctificatur creatura per uerbum dei & orationem, atq; adeo plane eadem est cum illa. Omnia munda mundis id est fidelibus. Qui autem prohibitiones nuptiarum & ciborum sequuntur, defecerunt á fide, & ideo nihil est eis mundum, sed inquinata est eorum infidelis mens & cauteriata conscientia, & sunt ad omne opus bonum reprobis, quorum omnia bona opera quæ falso bona uocant, nihil aliud sunt quam sacrificium Cain.

Haecenus hæc de prophetia Pauli scripsimus satis multis uerbis

multis uerbis ut consolemur & confortemus pusillanimes, maxime uero ut succurramus aduersariis nostris quos maxime uidemus damnasse, si forte det eis deus poenitentiam, ut ait Paulus, ad cognoscendam ueritatem, ut resipiscant a diaboli laqueis, a quo captiui tenentur ad ipsius uoluntatem. Non enim traducere querimus homines, quemadmodum hodie aliqui ineptis praedicationibus nihil aliud agunt, sed per uerbum dei manifestare, quemadmodum debemus, & damnare eorum errores, ne post hac alios seducant, & ipsi quoque conuertantur a spiritibus impostoribus ad dominum nostrum Ihesum Christum, qui est uia, ueritas & uita. Si qui sunt qui istum animum nostrum nolunt uidere, nempe nos uelle consolere illis qui adhuc errant, & consolari qui ceperunt resipiscere, fingant nos aliud uelle, & damnent nos ut uelint, excœcentur qui condemnant oblatam lucem, quid ad nos? Ego uero interim cōsolabor me fide, quam mihi dedit gratia benigni patris per Ihesum Christum dominum nostrum, & praeterea uerbis Pauli quae post hanc prophetiam sic addit.

Consilium
scriptoris.

Hec proponens fratribus bonus eris minister Iesu Christi, nutritus uerbis fidei et bonae doctrinae quam assidue sectatus es. Fratribus id est fidelibus siue Christianis est ista bona doctrina, ut caueant a spiritibus

K

bis

bus impostoribus qui prohibent nubere & edere cibos, quasi in talibus sit dei iustitia, maneat autem in fide domini nostri Ihesu Christi, gratias agentes deo patri semper de omnibus. Illis autem qui fratres non sunt sed defecerunt a fide ad doctrinas demoniorum, quos Christus pseudochristos uocat, hæc doctrina non bona est sed hæresis, quando enim doctrina demoniorum probarent uerbum dei?

Bonus minister christi.

Et bonus est minister Ihesu Christi, id est bonus Apostolus, bonus episcopus siue prædicator, qui hæc proponit fratribus. Hodie qui defecerunt a fide, attendentes spiritibus impostoribus & doctrinis demoniorum, dicunt qui talia proponunt esse hæreticos, & damnant bonos ministros Ihesu Christi, & satis commode, qui enim probarent Satanae ministri qui sequuntur doctrinas demoniorum id est traditiones humanas illos qui sunt ministri Ihesu Christi;

Hoc uerbum Pauli sit iudex inter papistas & quos uocant Lutheranos, illi gloriantur se bonos ministros Ihesu Christi, sed quia sequuntur errores illorum qui prohibuerunt nuptias & cibos, immo et ipsi prohibent, etiam inuocato brachio seculari quia brachium domini perdiderunt, Paulus dicit eos defecisse a fide ad spiritus deceptores & doctrinas demoniorum, etiam si mendacia hypocrisis id est sancta speant. Lutherani uero quos uocant, quia damnant & uerbo

et uerbo et facto istas ciborum et coniugij prohibi-
tiones, id quod deus reuelato euangelio uoluit, ita ut
etiam impius mundus testimonium de ipsis ferat quod
istas prohibiciones damnant, immo uelint nolint testi-
monium etiam ferat papista, qui clamant sine modo O coe-
lum o terra, quod istas prohibiciones danant Lutherani.
Quia inquam damnant, et praeterea, quod maxime
oportet, docent sola fide in Christum nos iustificandos
contra illos qui defecerunt a fide et nihil nisi defectio-
nem fidei docent Paulus ex spiritu sancto pronunciat
eos bonos ministros Iesu Christi et enutritos
uerbis fidei et bone doctrinae etc. Ceterum uerba
dei opponit illis qui defecerunt a fide, in quibus, ut ma-
xime ingeminet praedicando fides, fides, fides, non tamen
uerba fidei inuenies. Bonam autem doctrinam oppo-
nit doctrinis demoniorum in hypocrisi loquentium men-
daum etc. I nunc hypocrisis et condema eos quos spi-
ritus sanctus probat, non facies nos hereticos nisi pre-
ter Paulum, immo Christum et spiritum eius atque adeo
deum patrem omnium facis hereticum, sive quod
uis, nos sententiam dei pro nobis contra doctrinas de-
moniorum, nuptias et abos prohibentium, habemus.

Ad te igitur nunc redeo doctissime doctor et hu-
manissime praceptor, nonne ex his omnibus uides,
immo quis non uidet? quam Christiane tuo coniugio
gratulati simus? Gaude itaque quod post defectionem

K ij fidei

Epilogus.

fidei redieris ad fidem domini nostri Ihesu Christi,
sine qua non est homini salus, q̄ a spiritibus imposito-
ribus & doctrinis demoniorum in hypocrisi loquen-
tium mendacium, redieris ad fidele uerbum dei quod
est ipsa ueritas & lux uite eterne, q̄ a caracte-
re bestie, id est a caeteriata conscientia, qua fiduciam
habebas in opera & obseruationes traditionum hu-
manarum, redieris ad signum dei uiui ut habeas no-
men dei patris scriptum in fronte, ut conscientia tua
se uerbo dei tantum norit obstrictam per fidem in
Christum. Gaude q̄ prohibentes nubere contempse-
ris quando deum aliud uelle intellexisti, ut redires a
condemnatione creature, ad gratiarum actionem pro
creatura, & illa quidem necessario, accepta quid-
enim iudicaris ab aliena conscientia pro eo quod gra-
tias agis?

Votum et
iuramentū
contra deū
de quo eti-
am supra.

Neq; hic te prohibere debuit iuramentum aut uo-
tum. Iuramenta prestanda sunt que principibus, ci-
uitatibus, socijs & alijs facta sunt, que non sunt con-
tra deum dum prestatur, ut maxime non bonum
iudicamus sic, ut fit, omnia iuramentis repleti, dum
alia sepe contra alia sunt. Iuramenta autem uel uota
que sunt contra deum & rationem nostre salutis,
nemo prestabit aut prestanda duxerit nisi plane im-
pijs. Principes, qui hodie contra innocium Chri-
stianorum

stianorum sanguinem abutuntur gladio pro doctrinis Principes
demoniorum prohibentium nuptias & cibos, per- desinant
mittant queso nobis ut demus eam gloriam diuinæ defendere
maiestati quam ipsi dant sibi. Quando enim depræ- doctrinas
hendunt ciues alicuius ciuitatis iurasse aliquid consu- demonio
libus quod sit contra iuramentū ipsis uel præstitum rum.
uel præstandum statim proferunt sententiam, ciues
plus esse obnoxios principi quam consulibus, atq;
ideo iuramentum consulibus factum in hac parte
esse irritum, ut non committatur aliquid contra iura-
mentum principi factum. Cur non permittunt nobis
immutare iuramentum quod depræhenditur contra
uerbum & ordinationem dei factum? Certe doctri-
næ demoniorum sunt quæ prohibent nubere, nisi
quis hic blaspheme spiritum sanctum uoluerit sacre
mendacem, & ego iuravi in istas doctrinas demonio-
rum per errorem, putabam enim me obsequium præ-
stare deo, quia uerbum dei non habeam, Nonne ergo
utauq; iurauerim, debeo abijcere doctrinas demo-
niorum ubi uideo mihi opus esse uxore, ut redeam
ad uerbum & institutionem dei? Scortari atq; adeo
& alienam mulierem quæ tua non est concupiscere
prohibet deus, & perpetuam continentiam non ha-
bent nisi quibus deus dat, iuramenta hic nihil ad rem
faciunt, quæ ubi opus fuerit, propter deum, cum
timore dei abijciamus, postulantes ueniam temerarij

K iij iuramenti

Iuramenti & nominis dei in uanum accepti, cum
hoc tamen etiam gaudentes q̄ reuelato errore ex Sa-
tanae laqueis euadimus. Suo periculo propter iura-
mentum maneat in doctrinis demoniorum, & suo
periculo sentiat eum eis qui non uult audire uerbum
dei, nos autem animus. Benedictus dominus qui
non dedit nos in captiōem dentibus eorum. Anima
nostra sicut passer erepta est ex laqueo uenantium,
Laqueus contritus est & nos liberati sumus. Ad-
uocatum nostrum in nomine domini qui fecit caelum
& terram.

Præterea optime doctor, gratam rem mihi feceris,
forsitan etiam tibi ipsi, si hæc quæ scripsi tue uxori
interpretatus fueris. Non enim me pudet etiam
seruuisse mulieri quam deus istis præconiis quæ ante
audiuimus nobis commendauit, & quæ est consors
gratiæ dei quam habemus in Christo Ihesu
domino nostro, in qua ualeat tua huma-
nitas & semper & in æter-
num Amen.

Ex Vittingberga. Anno Christi. M. D. XXV.
In diebus canicularibus.

Impressum Vuittembergæ per Iosephum Klug.